

Työeläke

4:2019

KOHTI UUTTA AIKAA

Eläketurvakeskuksen
uusi toimitusjohtaja
Mikko Kautto aloitti työnsä.

Sivu 4

TOIMEENTULO

Kysymme eläkeläisten
toimeentulokokemuksista.

Sivu 14

NUORI

Opiskelija oivalsi laskurin avulla
ansioiden merkityksen.

Sivu 24

ELÄKELÄINEN

Reportaasi elämänsä
tyytyväisen Armi Käpin arjesta.

[keskiaukeama](#)

4

Uusi Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Mikko Kautto esittäytyy.

16

Reportaasissa tutustumme eläkeläisen Armi Käpin arkeen. Hän aloittaa aamunsa uimalla kotijärvessään Uukuniemellä.

- 3 PÄÄKIRJOITUS
Raha ei ratkaise
- 4 TAPASIMME
Mikko Kauton
- 9 SAAREN KOLUMNI
Arvoperustaista politiikkaa
- 10 LUUPIN ALLA
Lapsi tuo eläkkeen pöytään
- 12 ELÄKEKONFERENSSI
Eläkkeiden riittävyys politiikan puheenaihe

- 14 ASIAANTUNTIJALTA
Säästeliäs pärjää maalla vähällä rahalla
- 16 REPORTAASI
Armi Käpin arki
- 20 KYSELYTUTKIMUS
eläkeläisten toimeentulokokemuksista
- 22 TULOREKISTERIN
Käyttö vakiintumassa
- 24 ARJESSA
Miten nuoren eläke karttuu?

12

Kansainvälinen konferenssi kokosi lähes pari sataa eläkeasiantuntijaa Helsinkiin. Eläketurvakeskuksen järjestämää tapahtumaa toteuttamassa olleet erikoistutkija Kati Kuitto (etualalla) ja suunnitteluassistentti Eva Helenius.

Kirjapalstalla Aino Antin paljastaa Peppi Pitkätossun esikuvakseen.

- 26 PALLO HALLUSSA
- 28 TIEDOKSI
- 29 NIMITYKSET
- 30 KIRJA, JOKA KOLAHTI
- 31 ENGLISH SUMMARY
- 32 UUSIMMAT JULKAISUT

22

Tiina Nurmi odottaa tulorekisteristä alkuhankaluuksien jälkeen huomattavia hyötyjä työeläkealalle.

Raha ei ratkaise

ALOITIN Eläketurvakeskuksen viestintäjohtajan tehtävässä elokuussa. Samaan aikaan julkaistiin Eläketurvakeskuksen tutkimusartikkelisarja eläkeläisten toimeentulon kokemuksista ja taloudellisesta hyvinvoinnista.

Päysin siis heti ensimmäisinä työpäivinäni ydinkysymysten äärelle. Kerromme tutkimustuloksista pääkohtia tässä numerossa. Voit lukea lehdestämme myös yhden arjen tarinan, jossa eläkeläinen pohtii toimeentuloaan ja elämänpiiriään.

ELÄKELÄISTEN KOKEMUS omasta toimeentulostaan kaupungeissa ja maaseudulla oli tutkimussarjan yksi tarkastelukulma. Asuinpaikalla on selvästi merkitystä: kaupungeissa tulot olivat maaseutua paremmat, mutta maaseudulla tultiin paremmin toimeen pienemmillä tuloilla.

Olen itse maalta kotoisin ja tunnistan maaseudulla toimeentulon kokemusta parantavat tekijät: maksuttoman naapuriavun ja tuttujen naapurien luoman turvallisuuden tunteen, mahdollisuuden pitää omaa kasvimaata ja kerätä marjoja lähimetsistä, liikunnallisemman elämäntavan piha- ja kunnostustöiden parissa ja luonnon läheisyyden.

Vaikka tulot ovat pienet, ne riittävät usein maaseudulla pidemmälle, kun muita elämänlaatua rakentavia tekijöitä on tukena.

ELÄKEKeskustelu on julkisuudessa usein eurokeskeistä. Mittaamme eläkkeiden suuruutta ja eurojen eroja ammattiryhmien, sukupolvien, sukupuolten ja asuinpaikkojenkin välillä. Lukuihin perustuvat vertailut tarjoavat arvokasta tietoa, mutta ovat vain osa kuvaa. Yksilön eläkeaikaa kannattaa tarkastella paitsi taloudellisen toimeentulon, myös henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin vaikuttavien muiden tekijöiden kautta.

Yhteiskunnan rooli on olla näissä monessa mukana, ja eri toimijoiden välisen yhteistyön avulla kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa. Kun tämän lisäksi lasketaan mukaan ihmisen oma aloitteellisuus ja verkostojen tuki, ollaan jo pitkällä.

SUOMI EI OLE YKSIN eläkejärjestelmän haasteidensa kanssa. Väestön vanheneminen koskettaa koko Eurooppaa. Järjestimme yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa eläkkeiden riittävyttä käsitelleen kansainvälisen konferenssin syyskuussa, joka oli samalla osa Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmaa.

Osallistujien yhteinen näkemys oli, että eläkkeiden riittävyys on taattava, ja keskeinen työkalu tässä on työurien pidentäminen sekä eläketurvan karttuminen kaikesta työstä. Tässä Suomessa voi olla rooli suunnannäyttäjänä. ■

Tuovi Rautjoki
päätoimittaja
Digilehti: Työeläkelehti.fi
Twitter: @TuoviRautjoki

Työeläke on Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus, Etk.fi

DIGILEHTI
Työeläkelehti.fi

UUTISKIRJE
Tilaa Työeläke-lehden uutiskirje

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TOIMITUSNEUVOSTO
Kristiina Halonen (Ilmarinen)
Marjukka Hietaniemi (Eläketurvakeskus)
Kalervo Koistinen (Porasto)
Sonja Lilius (Mela)
Merja Paananen (Keva)
Markus Palomurto (Eläketurvakeskus)
Marjo Skoglund (Elo)
Kari Vatanen (Varma)
Christel Wedenberg (Veritas)

TÄTÄ LEHTÄÄ TEKIVÄT MYÖS
Kati Ahonen, Aino Antin, Antti Karkkainen,
Lena Koski, Vesa Laitinen, Riitta Lehtimäki,
Kari Lindstedt, Matti Lumijärvi, Satu Nivalainen,
Jouko Ollikainen, Karoliina Paatos, Merja Raunis,
Juho Saari, Katri Saarteinen, Marina Sirola
ja Niko Väänänen.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

TAITTO
Aste Helsinki Oy/Markku Laitinen

PAINO
Hansaprint Oy
paperi LumiPress Silk 130 g/m²

54. vuosikerta
ISSN 0564-5808 (painettu)
ISSN 1799-5221 (verkkojulkaisu)
Helsinki 2019

Työeläke ilmestyy viidesti vuodessa.
Seuraavan kerran joulukuussa.

NO AINEISTOT LEHTI ILMESTYY
5 pe 1.11. ma 2.12.

KANNEN KUVA:
Karoliina Paatos

”Vaikka Eläketurvakeskus ei politikoi, se ei voi olla eläkepolitiikan ulkokehälläkään.”

UUDEN AIKAKAUDEN JOHTAJA

Eläketurvasta on pystyttävä kertomaan ymmärrettävästi kadunkulkijalle, jollaisia me kaikki olemme. Mikään instituutio ei kanna, jos ei sillä ole läpinäkyvyyttä ja hyväksyttävyyttä tavallisen ihmisen näkökulmasta.

TEKSTI ANNE IIVONEN | KUVAT KAROLIINA PAATOS

Tähän tapaan ajattelee Mikko Kautto, Eläketurvakeskuksen tuore toimitusjohtaja. Mutkattomasti ihmisiä lähestyvä Kautto kiteyttää tähän ajatukseen näkemyksensä asiantuntijaorganisaation palvelutehtävistä yhteiskunnassa.

Kyllä hän osaa puhua eläketurvasta syvällisesti ja monialaisesti, mutta yhtä lailla hän pystyy asettamaan sanansa ymmärrettävästi ja kansantajuisesti. Sekä media että ns. suuri yleisö tavoittavat Kauton sanomiset.

– Kansalaisille pitää pystyä ymmärrettävästi perustelevaan mutkikkaaksikin koetut eläketurvan peruspiirteet, hän sanoo.

Toimitusjohtajana vastuut ovat tietysti laajemat kuin median tai suuren yleisön palveleminen.

– Toimitusjohtajana olen varmaankin aiempaa harvemmin julkisuudessa, mutta en halua myöskään piiloutua organisaation logon taakse.

Kautto pysyy eläkepolitiikan valokeilassa siitäkin syystä, että hänet pyydettiin syyskuun alussa työmarkkinakeskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmän puheenjohtajaksi. Ryhmä seuraa työeläketurvan kehitystä, rahoitusta ja toimeenpanoa ja koostuu työmarkkinakeskusjärjestöjen, eläkevakuuttamista hallinnoivan sosiaali- ja terveysministeriön ja eläkealan asiantuntijoiden edustajista.

KADUNTALLAAJAN maailmankuvan Kautto tunnistaa. Se pyrkii pintaan sosiaalipolitiikan tuntijan takinliepeestä korkealla Eläketurvakeskuksen toimi-

talossa Helsingin Itä-Pasilassa. Silti hän ei vaikuta sanasepoltta, joka puhuu lämpimikseen ja lupaa yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista.

Hyvinvointi on aina ollut työeläketurvajärjestelmän päämäärä.

– Työeläke torjuu vanhuusköyhyyttä ja on tehokas tapa huolehtia siitä, että toimeentulo jatkuu turvattuna myös työuran jälkeen. Tämä meidän pitää jaksaa selittää, hän sanoo.

Kautto pyrkii siihen, että ihmisten tulisi olla perillä työstä kertyvistä eläke-eduista, eläkeikärajoista, eläkkeelle siirtymiseen vaikuttavista tekijöistä ja eläkeaikaisesta toimeentulosta.

– Yksilön ja etuudensaajan näkökulmasta työeläkejärjestelmän perusta on edelleen pysyvä, hän sanoo.

ELÄKEPOLITIIKASSA ja yhteiskunnassa Eläketurvakeskuksen rooli tunnustetaan eläketurvan tietotalona ja tutkimuslaitoksena. Sen toinen keskeinen rooli on työeläkelaitosten palveleminen eläkealan yhteisessä toimeenpanossa.

Tässä ajassa Kautto näkee tarpeelliseksi osallistumisen eläketurvaa koskevaan keskusteluun.

– Toimintaympäristömme odotukset tähän suuntaan näyttävät kasvaneen. Keskusteluun halutaan painokkaammin esille tutkimuksiin pohjaava tieto.

Vastikään kesän lopulla eräiden puolueiden nuorisojärjestöt nostivat keskusteluun eläkkeiden rahoituksen ja sukupolvinäkökulmaa. Eläketurvakeskus ei asetu minkään eläkepoliittisen väittelyn tai

KUKA?

Mikko Kautto

- Ikä: 54-vuotias
- Työ: Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja 1.6.2019 lukien, työeläkelän tietojärjestelmäratkaisuihin huolehtivan Arek Oy:n hallituksen puheenjohtaja
- Koulutus ja oppiarvo: valtiotieteiden tohtori, dosentti
- Kotipaikka ja perhe: asuu Espoossa omakotitalossa Riikka-puolison ja koiran kanssa, kaksi aikuista poikaa asuvat omillaan
- Onnellisuuden lähteet: arvostaa terveyttä ja viihtyy vapaa-ajallaan liikunnan sekä perheen parissa.

vastakkainasettelun osapuoleksi. Mutta Kautto näkee, ettei keskustelun ulkopuolellekaan kannata jäädä, jos keskustelun teemoissa on uudenlaisia avauksia, kuten nuorisojärjestöjen ajatus eläkkeiden leikkaamisesta.

– Vaikka Eläketurvakeskus ei politikoi, se ei voi olla eläkepolitiikan ulkokehälläkään.

Hän täsmentää, että politiikka-sana on sillä tavalla monimerkityksinen, että se tarkoittaa sekä poliittisia tavoitteita (engl. *politics*) että sisältöjä (*policy*).

Eläketurvakeskuksen tarjoamaa tietoa työeläketurvasta hyödyntää koko yhteiskunta ja tällä tavoin ymmärrys eläketurvan merkityksestä leviää laajalti.

KANSALAISVIESTINNÄN tärkeys toistuu tuon tuosta Kauton puheissa ja siinä hän korostaa järjestelmän parhaita piirteitä.

– Työeläketurvamme on kansalaisen näkökulmasta aivan mahdollittoman yksinkertainen järjestelmä. Se hoituu yksilön näkökulmasta automaattisesti.

Hän pitää sydämen asianaan yhtä erityistä seikkaa.

– Eläketurva on luotu ihmisiä varten.

– Ei meillä ole tärkeämpää funktiota. Tuemme tämän päämäärän toteutumista.

Harvassa maassa on sama käytäntö, että koko työhistorian aikainen työeläketurva tulee ihmiselle yhdellä hakemuksella.

– Kenenkään ei itse tarvitse pitää kirjaa kaikista työsuhteista ja ansioista, vakuutus-suhteista ja yhtiöistä ja pelätä, että siellä joitakin matkan varrella kaatuu ja joutain jää saamatta, hän sanoo.

– Tätä järjestelmää voin puhtain rintoja puolustaa.

TYÖELÄKEALA yhteisesti on uuden edessä kehitellessään 2020-luvun parempia sähköisiä palveluja. Tarkastelussa on etenkin vakuutetun saama tieto ja työeläkeotteen rooli. Tulorekisteri mahdollistaa tiedon eläkekertymästä kuukausikohtaisella tarkkuudella.

– Henkilökohtaisen eläketiedon ja sen saavuttamisen palveluja mietitään, eläkelaskureita on kehitetty paremmaksi ja tietojärjestelmien puolella pohditaan voisiko historiatietoa niputtaa, Kautto kertoo.

Tietojärjestelmien kehittämisen ohella on Kauton mukaan perusteltua selvittää, mitä ihmiset haluaisivat ja toivoisivat työeläkealalta.

– Uusien sähköisten palveluiden avulla omakohtainen eläkkeen tunteminen voisi olla vähän paremmin hallussa.

MUUTOKSIIN Kautto joutuu tarttumaan tarmokkaasti. Hänen toimitusjohtajakauden alkuun osuu historiallinen katkos, kun Eläketurvakeskus luopuu omasta toimitalostaan.

– Luovuimme kiinteistön omistuksesta ja etsimme nyt vuokratiloja.

Arvailuja uudesta sijainnista voi heittää ilmaan Itä-Pasilasta kattojen ylle avautuvan huikkeen näköalan äärellä.

– Uuden aikakauden sijaintia emme vielä tiedä, mutta sen tiedän, että haluan viedä muutostavaiheen hyvin maaliin.

Hyvästä tekemisen tavasta, josta sidosryhmätkin ovat Eläketurvakeskuksen väkeä kiitelleet, hän haluaa pitää kiinni.

– Palveluasenteestamme emme aio luopua, vaikka tutuista seinistä luovummekin.

ELÄKETURVAKESKUKSEN visio – *meiltä kysytään, meihin luotetaan* – pätee Kauton mukaan jo nyt melko hyvin.

– Autamme työeläkealalle sopivien ratkaisujen löytymisessä ja tuemme päätöksentekijöitä, hän sanoo.

Eläketurvakeskuksen osaaminen, mallit ja aineistot ovat useaan otteeseen palvelleet yhteiskunnan eri toimijoita ja päätöksentekijöitä. Rekisteriaineistoon pohjaava tutkimus ja tiedontuotanto tunnustetaan ja siihen perustuvat analyysitoiminnot.

– Meidän puoleemme näissä asioissa käännyttään, ja hienoa, että käännyttään, Kautto sanoo.

Saavutetun luottamuksen ylläpito jo sinänsä on jo tärkeä tavoite, mikään ei tapahdu itsestään.

– Kilpailevia ääniä riittää yhteiskunnassa, jossa erilaista näkemystä on helppo tuupata ilmoille kilpailemaan ilmatilasta ja näkyvyydestä.

– Some on tuonut uusia tuulia, mutta juuri siksi luotettavaan, riippumattomaan tietoon perustuvat analyysit on mielletty kullaan arvoisiksi.

TYÖELÄKETURVAN nykyiset keskeiset kysymykset liittyvät väestönäkymiin. Maassamme on historiallisen matala syntyvyys ja yhteiskunnassa ylipäättään aika kriittinen suhtautuminen siihen, että tänne muualta tullaan.

Toinen isoista puheenaiheista liittyy työn tekemiseen ja siihen, miten työelämä ja työ muuttuvat.

Paljon on puhuttu palkkatyön vähenemisestä ja epätyypillisen alustatalouden kaltaisten muotojen invaasiosta, jossa ihmisiä siirtyy ikään kuin oman onnensa seipiksi enemmän tai vähemmän huonosti vakuutuksen piirissä oleviksi. Tällöin epävarmuus paitsi työstä, niin tulevasta vakuutusturvasta kasvaa.

Epätyypillisen työn laajuutta ei tilastotiedon perusteella Kauton mukaan ole vielä kuitenkaan todennettavissa siinä mittakaavassa kuin tuomiopäivänpasuunat ovat sitä huudelleet.

– Työn muutosta kannattaa seurata ja katsoa, miten se kehittyy, Kautto sanoo.

– Eläketurvaa voin puhtain rinnoin puolustaa, Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajan tehtävissä kesäkuussa aloittanut Mikko Kautto sanoo.

– Vaikka kyse on pitkälti globaalien talouden, digitalisaation ja markkinakilpailun tuomasta ilmiöstä, pitkälti viime kädessä työtä säätelee työoikeudellinen ja muu työmarkkinoita säätelevä lainsäädäntö, Kautto muistuttaa.

Uhkakuvien torjunnassa Kautto näkee tehtäväkenttää myös kansalaisviestinnälle.

– Ihmisillä on oikeus tietää, miten eläketurva Suomessa muodostuu ja miten työ pitää vakuuttaa. Vahingossa ei pitäisi joutua työeläketurvan ulkopuolelle.

VÄESTÖN ikääntymisen seurauksena eläkkeiden rahoituksen kestävyys miettiminen on tärkeää. Sopeutus toimiin on liittynyt ikärajaratkaisuja ja etuuden karttumiseen liittyviä muutoksia.

”Työn muutosta kannattaa seurata ja katsoa, miten se kehittyy.”

Ihmiset tietävät nämä muutokset ja ovat huomanneet myös muutosten suunnan.

– Tietenkin ihmisillä on huoli, jatkuvatko heikenlykset eläketurvassa.

Kauton mukaan se on ymmärrettävä huoli, ja tietysti päätöksentekijöillä myös mielessä.

– Yhteinen pyrkimys tuntuu olevan sellainen, että nykytasoinen eläketurva pystyttäisiin hoitamaan. Jos muutoksia tehdään, eivät ne kuitenkaan ole sen tyyppisiä, että eläketurva tästä kokonaan loppuisi ja tyhjän päälle jäätäisiin, hän sanoo.

Ei siis kaivata enää eläketurvaan lisäleikkauksia. Sitäkö tämä tarkoittaa?

– En ole lobbari, eikä se minun asiani olekaan sanoa, kaivataanko vai eikö. Se on päätöksentekijöiden asia miettiä, mikä näkymä on ja sen haluttu tila tulevaisuudessa, asettelee Kautto sanojaan.

Suomessa on sikäli onnellinen tilanne, että eläkepolitiikan pohjaksi päätöksentekijöillä on monipuolista tietoa käytettävissään.

Kauton näkemyksen mukaan päätöksentekijät ovat myös aidosti halukkaita punnitsemaan eri näkökulmia samanaikaisesti.

– Tämä tekee eläkepolitiikasta kiinnostavan poliittisen päätöksenteon areenan. ■

Arvoperustaista politiikkaa

NUORENA VIRKAMIEHENÄ 2000-luvun alkupuolella olin Suomen edustajana *Sosiaalisen suojelun komiteassa*, joka vastaa eräistä Euroopan unionin politiikkaprosesseista. Erään komitean järjestämän konferenssin jälkeisellä illallisella erään toisen unionin jäsenmaan (poliittinen) edustaja meni kehuaan maansa sosiaalipolitiikkaa.

Hänelle hänen edustamansa hallituksen uudistukset hipoivat täydellistä. Oma maa näyttäytyi parhaalta mahdolliselta epätäydellisessä maailmassa.

Hänen näkemyksensä eivät kuitenkaan olleet yhteensopivia samana päivänä käsiteltyjen lukujen kanssa. Tämä oli helppo todentaa, koska kokous oli käsitellyt juuri näitä raportteja. Tulokset olivat selkeät. Menolisäykset eivät olleet kohdentuneet ajatellusti, julkinen talous oli alijäämäinen, työttömyys yleistä ja köyhyys nousussa.

Näihin havaintoihin hän vastasi hymyillen: *I exercise my right not to be informed*, suomennettu suurin piirtein ”minulla on oikeus olla tietämätön” ja jatkoi, että he tekivät puolueen arvojen mukaisia päätöksiä.

Tämä tapahtuma tuli elävästi mieleen päättäneen kevään vaalikeskusteluja seurattaessa. Väliin jäi vaikutelma, että tosiasioden ei pidä antaa häiritä hyvää argumenttia, jos sillä on omaa agenda vahvistava vaikutus.

RATIONAALINEN TIETÄMÄTTÖMYYS ei ollut yhdenkään puolueen erityisoikeus. Puolueessa kuin puolueessa unohdettiin oman intressin ja agendan kannalta yhteensopimattomat asiakokonaisuudet. Samalla tavalla käyttäytyivät omaa agendaansa edistäneet intressiryhmät.

Kaikki tämänkaltaiset tapaukset eivät kuitenkaan perustu harkittuun tosiasioden sivuuttamiseen. Väliin asiat

Epävarmuuden alla voi olla perusteltua tehdä arvoihin perustuvia päätöksiä.

vain ovat monitulkintaisia. Esimerkiksi eriarvoisuudesta käydyssä keskustelussa on hyvinkin erilaisia lähestymistapoja ja tarkasteltavia asioita, jotka antavat hyvinkin erilaiset tulokset. Samaten julkisen talouden kestävydestä tai kestävämmästä voi perustellusti esittää hyvinkin erilaisia näkemyksiä.

Lisäksi hyvinvoinnissa kysymyksissä voi epävarmuuden alla olla perusteltua tehdä arvoihin perustuvia päätöksiä ja rohkeasti nojata eteenpäin. Näin on tehty myös Suomessa. Epäilemättä monet merkittävät sosiaalipoliittiset uudistukset olisivat jääneet tekemättä, mikäli niiltä olisi vaadittu kattavia laskelmia ja menoarvioita. Lisäksi Suomessa on tehty lukuisia sosiaali- ja terveyspoliittisia uudistuksia, joiden toteutuneet menokehykset ovat ylittäneet suunnitellut. Julkinen talous on nämä uudistukset kuitenkin kestänyt.

NYT KUN HALLITUS alkaa toimeenpanna mittavia sosiaali- ja terveyspolitiikan uudistuksia, punnitaan hallituksen sekä halukkuus tietoperustaiseen päätöksentekoon että tarvittaessa kykyyn tehdä arvopohjaisia päätöksiä.

Hyppy pimeyteen ei välttämättä ole huono hypy. Sitä ei ollut myöskään edellä mainitun maan harjoittama sosiaali- ja terveyspolitiikka. Vilkaisin nimittäin maan tunnuslukujen kehityksen kuluvalle vuosikymmenellä. Ne ovat olleet varsin myönteisiä, esimerkiksi julkinen talous on vähemmän alijäämäinen kuin Suomessa, työllisyys noussut nopeasti ja köyhyys on selkeästi vähentynyt – vaikka maa ei tietoperustaista päätöksentekoa harjoittanutkaan 2000-luvun alussa. ■

JUHO SAARI

Kirjoittaja on valtiotieteiden tohtori, sosiaali- ja terveyspolitiikan professori ja Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan dekaani.

LAPSI TUO ELÄKKEEN PÖYTÄÄN

Eläkejärjestelmälle lapsi on investointi. Työikäiseksi kasvettuaan lapsi hyödyttää vanhempiensa sukupolvea tulevien eläkemaksujen muodossa. Tulisiko eläkejärjestelmän tulonsiirtoja ohjata pienten lasten vanhemmille?

TEKSTI NIKO VÄÄNÄNEN | KUVITUS MARKKU LAITINEN

Suomen ansiosidonnaisen työeläkejärjestelmän vahvuus on, että se kannustaa työntekoon: mitä enemmän maksat palkastasi eläkemaksuja, sitä enemmän saat eläkettä. Tämä on varmasti yksi asia, joka motivoi ottamaan työtä vastaan. Tällaisessa järjestelmässä on pidettävä huolta myös siitä, että ihmisillä on mahdollisuus perustaa perhe eläketurvan siitä suuresti kärsimättä. Tarvitaanhan tulevia eläkkeenmaksajia.

Pienten lasten kasvatukseen liittyvät velvoitteet vähentävät usein työssäkäyntiä ja siten ansiotuloja, etenkin naisten kohdalla.

MONISSA MAISSA on työeläkejärjestelmään suunniteltu eläkehyvityksiä, jotka on kohdennettu pienten lasten vanhemmille tai toiselle heistä. Näin pikkulapsiaika ei tuota suurta lovea eläkekertymään. Joidenkin maiden malleissa eläkettä voi karttua jopa enemmän kuin pelkästä ansiotyöstä. Näin yksilöllä säilyy kannusteet työssäkäyntiin perheen perustamisen ohella.

Vertailin Suomen lisäksi viiden eri maan eläkejärjestelmiä sen suhteen, minkälaisia hyvityksiä niissä on pikkulapsiajalle. Suomesta poiketen muualla on mahdollista yhdistää eläkehyvitys ja työnteko.

NORJASSA työeläkejärjestelmä pyrkii takaamaan riittävän eläketurvan alle 7-vuotiaaan lapsen vanhemmille. Ansiotuloista riippumatta toisen vanhemmista, oletusarvoisesti äidin, eläkettä karttuu ikään kuin hän tienaisi 80 prosenttia keskiansioista. Tämä varmasti parantaa pienituloisen vanhemman eläketurvaa, mutta samalla se heikentää työntekoa kannusteita.

KANADASSA on hieman samankaltainen käytäntö. Siellä toinen vanhemmista voi jättää eläkkeen laskennasta pois seitsemän vuotta pikkulapsiajalta, mikäli ansiotulot ovat tänä aikana laskeneet. Myös Kanadan malli

auttaa siihen, ettei pikkulapsiaika aiheuta lovea eläkekertymään, mutta sitä voi kritisoida työntekoa kannusteiden puuttumisesta.

Norjan ja Kanadan hyvitykset eivät edellytä, että vanhemman pitäisi nostaa tiettyä sosiaaliturvaetuutta, vaan ainoastaan sitä, että vanhempi on vastuussa lapsen kasvatuksesta.

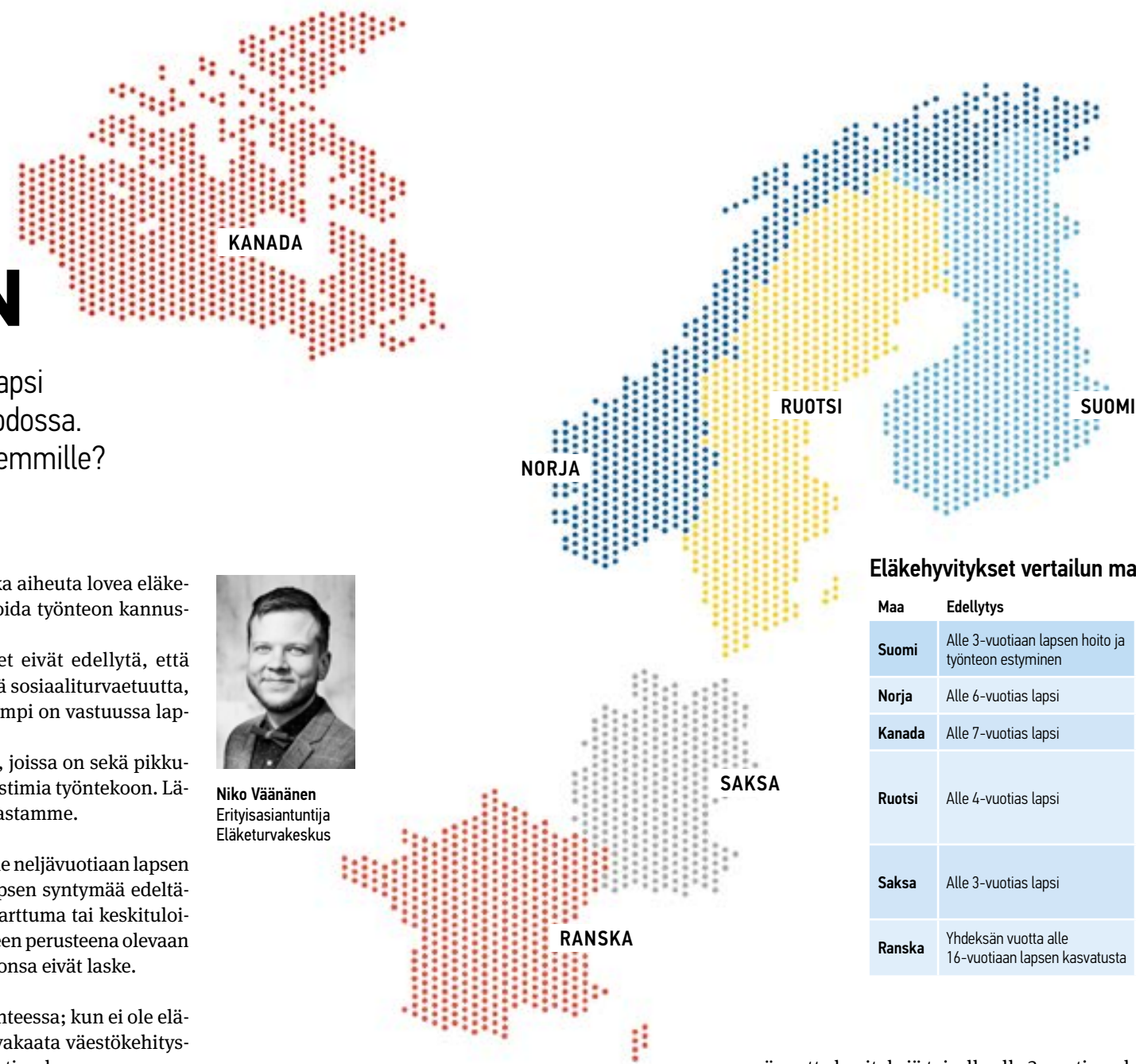
Näiden lisäksi on myös maita, joissa on sekä pikkulapsiajan järjestelyitä että kannustimia työntekoon. Lähin esimerkki löytyy naapurimaastamme.

RUOTSISSA pienituloisemmalle alle neljävuotiaan lapsen huoltajalle taataan vähintään lapsen syntymää edeltäneiden tulojen mukainen eläkekarttuma tai keskituloliselle viidenneksen korotus eläkkeen perusteena olevaan palkkaan, mikäli hänen ansiotulonsa eivät laske.

RANSKA on poikkeus tässäkin suhteessa; kun ei ole eläkerahastoja, tarvitaan lapsia ja vakaata väestökehitystä. Perhepolitiikkaan perinteisesti paljon satsaavassa maassa suuresta perheestä palkitaan: molemmat vanhemmat saavat eläkkeeseensä kolmannesta lapsesta 10 prosentin korotuksen ja täydelle eläkkeelle voi siirtyä nuorempaan.

Ranskan julkisen sektorin eläkejärjestelmässä on vielä huomattavampi eläkehyvitys, sillä jokaisesta lapsesta kolmannen jälkeen saa vielä ylimääräisen viiden prosentin korotuksen eläkkeeseen. Kattona on tällöin eläkettä edeltänyt palkka.

SAKSASSA perustuslakituomioistuimien teki vuonna 1992 merkittävän päätöksen, jossa se totesi eläkejärjestelmän syrjivän monilapsisia perheitä, kun heidän työtään eläkejärjestelmän taloudellisen kestävyys ylläpitämiseksi ei huomioida. Päätöksen jälkeen Saksassa

Niko Väänänen
Erityisasiantuntija
Eläketurvakeskus

Monissa maissa on eläkehyvityksiä, jotka on kohdennettu pienten lasten vanhemmille.

Eläkehyvitykset vertailun maissa

Maa	Edellytys	Eläke karttuu kuin	Kenelle?	Myönnetään
Suomi	Alle 3-vuotiaan lapsen hoito ja työntekoa estyminen	742 € kuukausituloilla	Hoitavalle vanhemmalle, joka saa kotihoidon tukea	Hakemuksesta
Norja	Alle 6-vuotias lapsi	Vähintään 80 % keskiansioista	Äiti, erillisestä hakemuksesta isä	Automaattisesti
Kanada	Alle 7-vuotias lapsi	Edeltävät tulot	Hoitavalle vanhemmalle	Hakemuksesta
Ruotsi	Alle 4-vuotias lapsi	Edeltävät tulot tai vähintään 75 % keskiansioista tai perustulomäärällä korotetut ansiot	Yksinhuoltaja tai pienituloisempi huoltaja	Automaattisesti
Saksa	Alle 3-vuotias lapsi	Oman karttuman lisäksi keskipalkan mukainen eläkekarttuma	Hoitavalle vanhemmalle	Automaattisesti
Ranska	Yhdeksän vuotta alle 16-vuotiaan lapsen kasvatusta	10 % korotus eläkkeeseen kolmannelta lapsesta	Molemmille huoltajille	Automaattisesti

on myönnetty hyvityksiä toiselle alle 3-vuotiaan lapsen vanhemmista.

Saksan-mallissa omiin ansioihin perustuvan eläkekarttuman päälle tulee keskituloisen eläkekarttuman suuruinen lisä. Keskituloinen kartuttaa siis eläkettä ikään kuin hänellä olisi tuplatulot.

SUOMESTA poiketen, muissa maissa on mahdollista yhdistää eläkehyvitys ja työnteko. Tämä on monessa mielessä perusteltua: näin pidetään huolta sekä kannusteista työllistymiseen ja työmarkkinoilla pysymiseen että perheen perustamiseen.

Suomen työeläkejärjestelmässä lastenhoidosta kertyvä etuus perustuu tietyn sosiaalietuuden saamiseen, eikä pelkästään lapsen kasvatukseen perustuvaa itsestä hyvytyksiä ole olemassa.

Tässä Suomen työeläkejärjestelmä erottautuu muista. Herää kysymys, tuleeko näin olla?

KUUSI MAATA VERTAILUSSA

- Raportissa vertailtu pienten lasten vanhemmille myönnettyjä eläkehyvityksiä kuuden eri maan työeläkejärjestelmässä. Suomen lisäksi esitellyt esimerkkeinä Kanadan, Norjan, Ranskan, Ruotsin ja Saksan etuuksia pikkulapsiajalta.
- Niko Väänänen: Eläkehyvityksiä pienten lasten vanhemmille – kansainvälisiä esimerkkejä, Eläketurvakeskuksen raportteja 6/2019.

Järjestäjistä Susan Kuivalainen (ETK) ja Outi Antila (STM).

Ministerin valtios sihteeri Salla Ruuth STM:stä.

Mikko Kautto, Outi Antila ja Rudi Van Dam.

Rudi Van Dam ja Katarina Ivanković Knežević.

Axel West Pedersen ja Hervé Boulhol.

Maria Vaalavuo ja Mika Vidlund.

Yves Stevens, Rudi Van Dam, Katarina Ivanković Knežević, Rait Kuuse ja Mikko Kautto.

Huoli kasvanut itsensä työllistäjien eläketurvasta

Turvaako eläke riittävän toimeentulon muuttuvilla työmarkkinoilla? Eläkkeiden riittävyys puhutti Eläketurvakeskuksen järjestämässä kansainvälisessä konferenssissa.

TEKSTI TUUVI RAUTJOKI | KUVAT KAROLIINA PAATOS

Euroopan komissio haluaa nostaa lähempään tarkasteluun epätyypillisten työsuhteiden riittävän eläketurvan. Komission mukaan työskentelystä sen kaikissa muodoissa tulee karttua eläketurvaa. Huoli on kasvanut etenkin itsensä työllistävien riittämättömästä eläketurvasta.

Euroopassa jo joka neljäs saa jotakin eläkettä. Samanaikaisesti EU-kansalaisten elinikä nousee koko ajan. Kyse on suuresta demografisesta saavutuksesta, mikä kuitenkin samalla luo paineen eläkejärjestelmälle ja työikäisten sosiaaliturvan kehittämiselle.

Katarina Ivanković Knežević, Euroopan komission Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston johtaja, esitteli komission sosiaalipoliittisia linjauksia Eläketurvakeskuksen järjestämässä kansainvälisessä *Pension Adequacy In Europe* -konferenssissa.

Ivanković Knežević toi esiin, että jäsenvaltioiden eläkejärjestelmissä on suuria eroja. Sosiaaliturvan parantamiseen voi pyrkiä sopimalla yhteisistä periaatteista.

– Eläkkeiden riittävyttä ei voi liikaa korostaa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin 15. periaatteen mukaan ihmisillä on oikeus vanhuuden toimeentuloon

ja eläkkeeseen. Tässä on peruste myös eläkejärjestelmien kehittämiseksi, hän sanoi.

Ivanković Kneževićin mukaan 40 prosenttia työstä tehdään unionin alueella itseään työllistämällä tai epätyypillisissä työsuhteissa.

– Sosiaaliturva on saatava paremmalle tasolle myös näillä työurilla, hän korosti.

Komissio haluaa edistää suositusten toimeenpanoa, jotka ohjaisivat myös kansallista politiikkaa jäsenvaltioissa. Yhtenä painopistealueena on myös naisten aseman parantaminen työmarkkinoilla, mikä koskee myös eläkkeitä.

– Jäsenmaiden on korkea aika tehdä

konkreettisia toimenpiteitä tasa-arvoisen työelämän hyväksi. Palkkatietojen suurempi läpinäkyvyys on tässä tärkeä työkalu, Ivanković Knežević sanoi.

EUROOPAN KOMISSIO lähestymistapa eläkkeiden riittävyyteen on holistinen. Toisin sanoen eläkejärjestelmiä ei voi tarkastella yksinään ilman suurempaa viitekehystä.

Eläkkeet liittyvät työmarkkinoiden lisäksi muun muassa koulutukseen, terveyteen, maahanmuuttoon ja sosiaaliseen tasa-arvoon. Järjestelmän kehittämisen taakka on myös jaettava tasapuolisesti eri sektorien välillä.

– Emme voi puhua eläketurvan riittävydestä ilman, että samalla otamme keskusteluun mukaan myös nämä muut näkö-

kulmat, Ivanković Knežević korosti.

Hän painotti, että tarvitaan laajaa yhteistyötä eri sektorien välillä. Sosiaalisten oikeuksien pilari koskee kaikkia jäsenvaltioita ja siksi kaikkien pitäisi olla myös mukana toteuttamassa sitä: komission, parlamentin ja jäsenvaltioiden eri toimijoiden.

–Eläkejärjestelmämme ovat parhailaan aallokossa ja merenkäynti vain kovee tulevana aikoina – aaltojen läpi on kuitenkin mahdollista purjehtia, hän sanoi.

MUSIIKKITALOLLA Helsingissä 17. syyskuuta pidetyssä konferenssissa hän nosti esille myös eläkejärjestelmien ymmärrettävyyden kansalaisten näkökulmasta.

Luottamusta on vaikea rakentaa järjestelmään, jos sitä ei ymmärrä.

Eläke takuuna vanhuuden päiviin

PENSION ADEQUACY IN EUROPE -konferenssissa herättelevän puheenvuoron käytti Euroopan komission Sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtaja **Rait Kuuse**.

– Me kaikki vanhenemme ja toivomme hyvinvointia myös vanhuuden päiviltä. Tästä takuuna on eläketurva, Kuuse sanoi.

Jos työurat eivät pitene, Kuuse muistutti, että monet välttämättöminä nähdyt eläkejärjestelmän kehitystoimenpiteet johtaisivat eläketason laskuun tulevaisuudessa. Kuuse painotti, että silti pitäisi pystyä säilyttämään luottamus järjestelmään ja luoda uskoa myös tuleville polville.

Tulevaisuuden haasteena Kuusen mukaan eivät ole vain eläkkeet, vaan myös työmarkkinoiden kehittäminen erityisesti työllisyyttä lisäämällä. Tavoitteena tulee olla pidemmät työurat ja nykyistä myöhemmin eläkkeelle jääminen. Tämän tavoitteen toteuttamista haastavat myös terveys ja läheisten hoitotarve.

Kuuse toi esiin, että omaishoitajana toimiminen yleistyy tulevaisuudessa ja se syö työurien pituutta. Monen työura katkeaa liian aikaisin myös omiin terveysongelmiin.

– Kysymys eläkkeistä ei liity vain vanhuudenturvaan, vaan yhä enemmän kyse kansalaisten hyvinvoinnista laajemmassa mielessä.

Pension Adequacy in Europe – Today and Tomorrow -konferenssi oli yksi Suomen EU-puheenjohtajakauden oheistapahtumista. Konferenssin järjestelyistä vastasi Eläketurvakeskus yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Videotallenne etk.fi/palvelussa etk.fi/conference2019.

– *Pension Adequacy Report* on askel eteenpäin eläkkeiden riittävyyden tarkastelun tiedostamisessa ja syventämisessä.

– Raportin suuri arvo on siinä yhteistyössä, jonka avulla se tuotetaan joka kolmas vuosi. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sen tuottamiseen ja yhteisiin johtopäätöksiin, Ivanković Knežević muistutti. ■

Säästeliäs pärjää maalla vähällä rahalla

Maaseudulla eläkeläisten tulot ovat selvästi kaupunkeja matalammat, mutta toimeentulovaikeuksia koetaan vain hieman enemmän. Lisäksi maaseudulla ollaan yhtä tyytyväisiä elämään kuin kaupungeissa.

Majaja Astikainen

Satu Nivalainen
Ekonomisti
Eläketurvakeskus

Karoliina Paatos

Kati Ahonen
Ekonomisti
Eläketurvakeskus

HILJATTAIN JULKAISTUSSA tutkimuksessa tarkasteltiin, onko maaseudulla ja kaupungeissa asuvien eläkeläisten toimeentulo erilaista. Objektivisena taloudellisen toimeentulon mittarina käytettiin tuloja ja koetua toimeentuloa mitattiin tyytyväisyydellä taloudelliseen tilanteeseen ja tulojen riittävyydellä menojen kattamisen näkökulmasta.

Alueelliset tuloerot ovat suuret. Maaseudun eläkeläisten tulot ovat selvästi kaupunkeja matalammat (kuvio 1). Joka viides maaseudun eläkeläinen on pienituloisen, eli tulot ovat alle 1 000 euroa kuukaudessa. Kaupungeissa vain joka kymmenes kuuluu tähän ryhmään.

Puolet maaseudun eläkeläisistä saa kansaneläkettä työeläkkeen rinnalla, kaupungeissa vain joka neljäs. Maaseudun eläkeläisten mediaanieläke on 1 200 euroa, eli puolella maaseudun eläkeläisistä eläke jää tätä pienemmäksi. Kaupungeissa mediaanieläke on 1 600 euroa.

Maaseudun alempi tulotaso heijastuu toimeentulokokemuksiin; maaseudulla eläkeläisten tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on kaupungeja matalampaa ja tulot riittävät menoihin huonommin.

Kahdelle viidestä maaseudun eläkeläisestä ei jää rahaa välttämättömien menojen jälkeen, kaupungeissa yhdelle kolmesta (kuvio 2). Erityisesti lääke- ja asumismenojen kattaminen on maaseudulla vaikeaa. Näissä menoissa vaikeuksia on joka kolmannella maaseudun eläkeläisestä, kaupungeissa joka neljännellä.

ALUEELLISET EROT koetussa toimeentulossa ovat selvästi pienempiä kuin tuloerojen perusteella voi-

”Käytännössä maaseudulla tullaan kaupunkeja paremmin toimeen pienillä tuloilla.”

si odottaa. Käytettävissä oleviin tuloihin nähden maaseudulla tullaan toimeen yllättävän hyvin. Maaseudulla ei myöskään jouduta tinkimään välttämättömistä menoista sen enempää kuin kaupungeissakaan. Käytännössä maaseudulla siis tullaan kaupungeja paremmin toimeen pienillä tuloilla.

Syynä siihen, että pienet tulot riittävät maaseudulla kau-

punkeja paremmin, voi olla suurempi omavaraisuus ja erilaiset kulutusmahdollisuudet ja -tottumukset; tarjolla on suppeampi valikoima, ostetaan harkiten, eikä tuhlaata turhuuksiin. Myös säästeliäs elämäntapa voi vaikuttaa, ollaan sopeutettu menot tulojen mukaan.

Toimeentulon puutteista huolimatta maaseudun eläkeläiset ovat yhtä tyytyväisiä elämäänsä kuin kaupunkilaiset. Asteikolla 0–10 eläkeläisten elämäntyytyväisyyden keskiarvo on 7.

Maaseudulla vaikuttaisi siten olevan elämäntyytyväisyyttä lisääviä tekijöitä, jotka kompensoivat heikompaa taloudellista toimeentuloa. Yksi tällainen tekijä voi olla omistusasuminen, mikä on maaseudulla kaupunkeja yleisempää.

OMISTUSASUMINEN on tutkimuksen mukaan yhteydessä elämäntyytyväisyyteen. Omistusasujista yli puolet antoi elämäntyytyväisyytensä arvosanaksi kahdeksan tai sitä enemmän, kun vuokralla asuvista näin korkean arvosanan antoi vajaa kolmannes (kuvio 3).

Eräs elämäntyytyväisyyttä lisäävä tekijä on, että omistusasujat pystyvät kattamaan asumismenonsa keskimäärin muita helpommin. Omistusasumiseen saattaa liittyä myös yleisempää taloudellisen

turvallisuuden ja elämän hallinnan tunnetta, mikä lisää elämäntyytyväisyyttä.

Julkisessa keskustelussa nousee usein esiin, että moni eläkeläinen asuu tarpeitaan vastaamattomassa asunnossa. Asunto voi olla esteellinen, liian suuri ja työläs hoitaa, huonokuntoinen ja sijaita kaukana palveluista.

Tästä voisi ajatella, että ikääntyneillä – varsinkin maaseudulla – olisi varsin korkea tarve muuttaa paremmin tarpeita vastaavaan asuntoon. Tämä ei kuitenkaan näy tutkimustuloksissa: maaseudulla omistusasujilla on jopa hivenen vähemmän muutotarpeita kuin kaupungeissa.

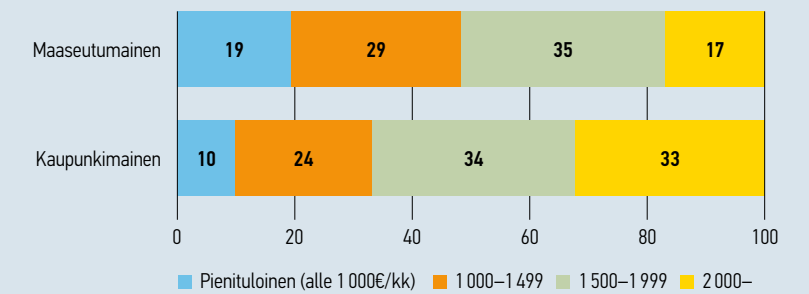
Maaseudulla rahaa on vähän ja menoista selviäminen tekee tiukkaa. Taloudellinen toimeentulo on kuitenkin vain yksi osa hyvinvointia. Elämäntyytyväisyys on yksi kokonaisvaltaisimmista hyvinvoinnin mittareista ja on hyvä uutinen, että sen suhteen maaseudulla ja kaupungeissa ollaan samalla viivalla. ■

Lähemmät tiedot aihepiiristä tutkimusjulkaisussa: Tutkimuksia eläkeläisten toimeentulokokemuksista ja taloudellisesta hyvinvoinnista. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 02/2019

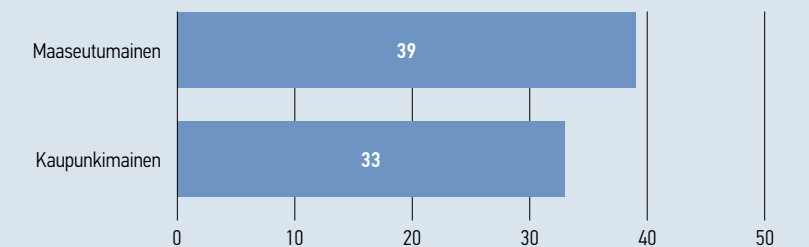
Eläkeläiset kertoivat toimeentulostaan

- Eläketurvakeskuksen syksyllä 2017 tehtyyn kyselytutkimukseen vastasi lähes kolme tuhatta (2 909) eläkeläistä. Aineisto edustaa kaikkia 55–85-vuotiaita työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkeläisiä.
- Pienituloiseksi on laskettu eläkeläiskotiloudet, joiden tulot verojen jälkeen henkeä kohti ovat alle 1 000 euroa kuussa.
- Tulotieto perustuu kyselyssä kysytyyn tietoon kotitalouden käytettävissä olevista tuloista.

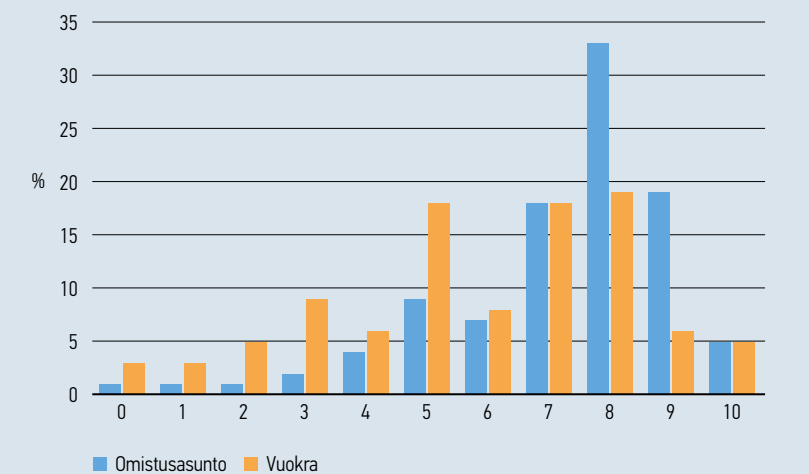
Kuva 1
Kotitalouden käytettävissä olevat tulot henkeä kohti alueittain, euroa/kk
(Lähde: Eläketurvakeskus)

Kuva 2
Välttämättömien menojen jälkeen ei jää rahaa, %
(Lähde: Eläketurvakeskus)

Kuva 3
Eläkeläisten elämäntyytyväisyys asunnon hallintasuhteen mukaan
(Lähde: Eläketurvakeskus)

Armin arki

Luonnon keskellä asuu omakotitalossaan Armi Käppi, 83, aivan itärajan tuntumassa Parikkalan Uukuniemellä. Arjessaan hän tulee toimeen pienillä kuluilla.

TEKSTI ANNE IIVONEN | KUVAT KAROLIINA PAATOS

Uukuniemellä asuva Armi Käppi on yksi heistä, joita tilastollisesti voi luonnehtia maaseudun pienituloiseksi eläkeläiseksi. Mutta on hän paljon muutakin.

Kauniisti hoidettu pihapiiri, soma sininen talo kirkonkylän tuntumassa on unelmien paikka asua. Kun vierestä katsoo menoa, Armin elämä ei ainakaan laadullisesti ole köyhää.

– Henkisesti ja talouden puolesta minulla on hyvä olo. Mitkä on tulot, sen mukaan eletään. Olen ihan pienestä asti oppinut tulemaan toimeen pienillä tuloilla, hän sanoo.

Armille hyvä olo syntyy arjen pienistä teoista, luonnon ihmettelystä, huushollin askareista ja liikunnallisista harrastuksista.

– En haaveile paremmasta. Olen ollut varmaan aina liiankin realistinen, hän sanoo touhukkaan päivän alussa.

Omakotitaloa yksin asuessaan hän tekee enimmäkseen työt itse.

– Kyllä minä olen lähes kaiken itsenäisesti hoitanut, mitä nyt talvella pihatien auraus tai tontilta puunkaato hoituu muuten. Kaiken muun olen pystynyt tekemään.

ASKARETTA ja tekemistä Armin elämänpiirissä riittää yltäkyllin läpi vuoden. Piha- ja puutarhatyöt kesällä, talon kunnossapitoa, polttopuusouvia karsimisineen, pilkkomisineen ja pinoamisineen. Joka päivälle piisaa tekemistä kuin neulasia.

– Kaikesta tekemisestä ja luonnon piirissä olemisesta nautin. Niin kauan kun pystyn, jatkan tähän tapaan elämistäni.

Mitä, jos apua pitäisi ostaa ulkopuolisena palveluna, miten Armin talous kestäisi sen? ▶

Arki kantaa ja maailma pysyy paikallaan, kun rannassa uivat kuikat ja kurjet huutavat suolla muuttoaikaan. Vaikka ahkera onkin, Armi Käppi on oppinut, että työt eivät käsistä karkaa.

– Ei sitä pystyisi. Onneksi vävy kaataa moottorisahalla puut, minä kyllä kirveellä karsin ja pilkon ja kannan halot varastoon.

HUUSHOLLIINSA Armi ei kaipaa ketään dan-nya rinnalleen. Elämäkumppani kuoli syöpään viitisentoista vuotta sitten. Sen jälkeen hän on asunut yksin. Taakse elämänpolulla jäi aiempi eron päättyne avioliitto. Neljästä lapsesta kolme elää sekä jälkikasvuna lastenlapsia kymmenkunta ja lastenlastenlapsiakin puoli tusinaa.

Armi on Rovaniemellä syntynyt, Keski-Pohjanmaalla kasvanut ja Uudellamaalla kouluttautunut. Enemmän työuransa hän on tehnyt pankivirkailijana, sitten puolisonsa yrityksessä ja lopulta itse yrittäjänä.

Armin elämä asettui 1998 sattuman kulljettamana itärajan pinta-ala Uukuniemelle. Karjalan Pyhäjärveen rajoittuvasta omarantaisesta pihapiiristä on linnuntietä itärajalta reilut parisento kilometriä. Laatokan, Euroopan suurimman järven, laineet liplattavat parinkymmenen kilometrin päässä, tosin itänaapurin puolella.

Luonnosta hän nauttii talteen kaiken hyödyllisen. Pienimmätkin risut hän kietoo syytysniipuksi talven varalle. Kekseliäät kierrätysniksit syntyvät järven mar-
tan ajatuksissa kuin itsestään.

Sisällä talossa on viihtyisää, ja muutenkin paikat ovat tip-top kunnossa. Momenlaista kuluu talon ylläpidosta kuitenkin koituu. Armi arvelee selviävänsä yleiseen asumistasoon verrattuna kohtuullisilla kuluilla.

– Kokonaisuudessaan asumiseen minulta menee melkein 300 euroa kuukaudessa. Lämmityskulut ovat nousseet paljon viime vuosina, etenkin sähkön siirtomaksut ovat aivan hirveät nykyisin, hän sanoo.

Armi luettelee summaan sisältyvät muut pakolliset maksut: kunnalle vesi- ja viemärintikulut, verottaja kerää kiinteistöveron ja talven auraukset hän ostaa paikalliselta linkomieheltä.

Omakotitaloasujalla aina on jotakin remonttia menossa, joten sukan vartha on venytettävä.

– Kun päälle ynnään ruokaostokset, auton kulut ja kaikki vakuutukset, ei paljon muuhun jääkään.

Tällä tavoin hän saa pienen työeläkkeensä ja sen päälle maksettavan siivun kansaneläkettä riittämään. Tarkassa taloudessa hän tulee toimeen alle tuhannen euron käteen jäävällä summalla.

– Tilioitteesta katson, että tulot ovat tuon verran ja menot tuon verran. Ne menevät melkein tasan. Olen pärjännyt, mutta en ole ikinä ollut mitenkään tuhlailija.

– Jalat maassa on mentävä ja menot mitoitettava tulojen mukaan, hän neuvoo.

Talouden turvapakurina hänellä on pääomatuloja vuokraamastaan kerrostalotasunnosta Mäntsälästä. Armi on viisaasti säästänyt ja jättänyt jemmaan pahan päivän varalle.

OSTOKSET hän hoitaa nyt tutuilla kulmilla, kun viime kesänä paikkakunnalle avattiin jälleen kyläkauppa Niukkalaan. Noin kolmen viikon välein hän suuntaa Tokman-
niin ja muihin Parikkalan palveluihin 50 kilometrin päähän.

Hyvin harvoin hän ostaa mitään uutta. Viimeiseen 30 vuoteen hän ei ole käynyt kampaajalla, värjäykset ja permanentitkin hän tekee itse.

– Jos kaikki olisivat semmoisia kuin minä, palvelualan yrittäjiä ei elättäisi mitään, hän naurahtaa.

KULUTTAMISEN sijaan Armi Käppi nauttii täysin siemauksin järviluonnosta ja uimisesta.

– En käytä mitään hieronta- tai kauneushoito-
palveluja, Pyhäjärvi hoitaa aamu-uinnilla nämä kaikki ilmaiseksi.

Mikä seikka voisi muuttaa avoimen elämänmuodon?

– No sairastuminen ilman muuta. Kävin äskettäin apteekissa, kun yllättäen iski ke-säflunssa. Pariinkymmenen vuoden en ole flunssaa sairastanut.

Apteekki sijaitsee 30 kilometrin päässä Parikkalan Saaren kyläkeskuksessa. Sinne huristellessaan hän siunaili onneaan, ettei ole mitään pysyvää sairautta.

– Hyvä tavaton, jos joutuisi syömään monenlaisia lääkkeitä ja käymään lääke-reissä. Sitä ei kyllä talous kestäisi.

Hyvinvointi on jokaisella lopulta kiinni terveydestä.

– Minulla ei ole mitään mielitekoja päästä etelänmatkoille lekkotelemaan. Jos sinne menisi, niin kauhea ikävä olisi heti näille kotirannoille, Armi Käppi sanoo. Vastikään kodin lähetyksillä hän oli törmätty karhuun, mutta ei siitä kumpikaan vauhkoonut. Armi palasi pihaansa ja kontionpaika jatkoi matkaansa.

RUOKATALOUESTA Armi huolehtii kätevästä emäntänä systemaattisesti.

– Nykyään minulla on ruuantekopäiviä. Valmistan kerralla kolmea, neljää erilaista. Teen isoja määriä ja laitan ne annospakasteisiin. Otan valmista ja höyryä salaattilla.

Tällä tavoin hän säästää ruokataloudesta pitkän pennin. Lisäksi hän hyödyntää marjat ja poimii sienia. Pyyntituoretta ka-laa ilmaantuu tuosta pöytästä.

– Tutut tulevat veneellä suoraan kotila-guuniini ja kysyvät, ottaisinko kalaa.

Nytkin perattavana on paikallisen ka-lastajan pyytämia muhkeita mujeita.

– Metsämarjoista kerään mustikat, vademat ja puolukat, puutarhasta viinimar-jat ja karviaiset. Tavallisesti säilön ruoka-sienet, kantarelliaika on täällä aivan ihana. Kun sataisi, tulisivat herkkutatitkin.

Syyskuun lämpiminä viikonloppuina autoja huristelee Armin talon ohitse vielä jokunen. Koirat haukkuvat hirven- ja karhunkaadon aikaan kuorossa. Pian kaurat-
kin on jo puitu ja kylätie hiljenee.

Syyskuu laskeutuu Karjalan luontoon, pi-meä kietoutuu pihapiirin metsälehmuksiin. Joskus syvimmän maaliskuun pakka-silla kylä uinuu kuin äänettömänä, vain pyhäaamuina kirkonmäen tapulista kan-tautuu kellojen kumu Armin kotirantaan.

– Näin syksyllä riittää haravoimista. Kerran vuodessa pitää käydä vesakot lä-pi ja raivata puutarha auki, touhuilee Armi idänhepokattien vielä siristellessä tau-talla.

Lomalaisten pulleet tila-autot palasi-vat jo aikaa sitten takaisin kasvukeskuksiin. Työstä kylläisen päivän päätteeksi Armi syyttää valon jalkalamppuun ja sy-ventyy nojatuolissa ristikon ratkomiseen.

– Olen erakoluonne, ja viihdyn hirveän hyvin yksin. Kuitenkin ystävät ovat tärkei-tä, onneksi täällä on useita hyviä ystäviä.

Aiemmin hän asui Mäntsälässä, teki työvuotensa siellä. Uudellamaalla asuvat edelleen kolme tytärtä lapsineen. Armi on kaukana perheestään, mutta kesäisin on vähän väliä joku perheenjäsenistä tulos-
sa kylään.

Valveutuneen kansalaisen aktiivisuu-della Armi on harrastanut vesiensuojelua *Kirkkolampi kirkkaaksi* -projektissa. Sen vetäjänä hän on saanut tunnustuspalkin-non seutukunnan ympäristöviranomaiselta. Hän on osallistunut talkootyöhön: pel-kästään jo marttayhdistyksen puheenjoh-tajana vierähti 16 aktiivista vuotta.

– Marttatoiminnan kautta olen päässyt kiinni uukuniemeläisyyteen.

KYLÄTIELLE hän huristaa Golfillaan, ei jou-tenpäiten, vaan ystävien luo ja jumppama-tolle. Syksystä kevääseen ystäväjoukko ko-koontuu Niukkalan kylälle vapaa-aikakes-kukseen, entiseen vanhusten palveluta-loon.

Tutussa porukassa kolmesti viikossa joogataan, jumpataan tai käydään kunto-salilla. Yhdessä tekemiset ja arjen askareet ovat pitäneet Armin olemuksen virkeänä.

– Eksote lakkautti meiltä palvelutalon, joten parempi pysytellä vain liikkeessä.

– Nyt ei tulla vanhaksi ollenkaan, käy-dään vaan kuntosalilla, hän naurahtaa. ■

ELÄKELÄISTEN TOIMEENTULOJA tarkasteltava kokonaisvaltaisesti

Eläkeläiset ovat monimuotoinen joukko. Jos heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloa halutaan parantaa, on eläkekorotusten lisäksi huomioitava myös terveyteen liittyvät menot.

TEKSTI ANTTI KARKIAINEN

Karolina Paatos

”Eläkeläiset kokevat useimmiten vaikeuksia terveydenhoito- ja lääkekulujen kattamisessa.”

Eläkeläisten taloudellinen hyvinvointi

Tutkimus tarkastelee eläkeläisten taloudellista hyvinvointia monipuolisesti:

- vanhuuseläkeläisten toimeentulokokemukset eläkereitin mukaan
- alueellinen vertailu eläkeläisten toimeentulosta
- omistusasumisen yhteys elämäntyytyväisyyteen
- subjektiiviset toimeentulovertailut ja taloudellinen tyytyväisyys
- vanhuuseläkkeellä työskentely ja työssäkäynnin motiivit
- kotitalouksien välinen apu osana eläkeläisten toimeentuloa
- toimeentuloa helpottavat ja vaikeuttavat tekijät avovastauksissa.

Lisa Huina

Toimeentulovaikeudet eivät liity vain pieniin tuloihin vaan myös heikkoon terveyteen, kertoo tutkimusosaston päällikkö Susan Kuivalainen Eläketurvakeskuksesta.

Suomessa on jo 1,5 miljoona eläkeläistä. He ovat monimuotoinen joukko erilaisia ihmisiä, elämäntilanteita ja historioita.

Siksi toimeentuloa kartoittavia objektiivisia mittareita on hyvä täydentää eläkeläisten omilla kokemuksilla ja arvioilla – tiedolla, jota ei saa rekistereistä tai tilastoista.

Eläkeläisten toimeentulokokemuksia käsittelevän tutkimuksen ensimmäinen osa ilmestyi viime vuonna. Tuore jatko-osa monipuolistaa ja syventää kuvaa näkökulmilla, joista ei ole juurikaan aiempaa suomalaista tutkimusta.

– On tärkeää tietää millaiseksi ihmiset kokevat taloudellisen tilanteensa. Kokemus tulojen riittävydestä ohjaa ihmisten asennoitumista usein enemmän kuin itse tulot, kertoo tutkimusosaston päällikkö Susan Kuivalainen Eläketurvakeskuksesta.

TERVEYSMENOISSA USEIMMITEN VAIKEUKSIA

Kuivalaisen mukaan tutkimuksen keskeinen tulos ja viesti päätäjille liittyy pienten tulojen lisäksi menoihin: toimeentulovaikeudet eivät liity vain pieniin tuloihin vaan myös heikkoon terveydentilaan.

Tämä korostui johdonmukaisesti kaikissa tutkimuksen artikkeleissa. Erilaisista menoista eläkeläiset kokevat useimmiten vai-

keuksia nimenomaan terveydenhoito- ja lääkekulujen kattamisessa.

”Eniten vaikeuksia on niillä, joilla on sekä pienet tulot että heikko terveys.”

Osastopäällikkö Susan Kuivalainen

– Eniten vaikeuksia on niillä, joilla on sekä pienet tulot että heikko terveys. Jos heidän asemaansa halutaan parantaa, tulisi tulojen ohella vaikuttaa myös terveydenhoitoon liittyviin menoihin, kertoo Kuivalainen.

Jotain terveyden korostumisesta kertovat myös tutkimuksen avovastaukset: peräti kolmannes yli 600 avautumisesta käsitteli tavalla tai toisella terveyttä ja terveystalvuuksia.

– Koska terveydellä on niin keskeinen merkitys toimeentulolle, se ja terveyteen liittyvät menot tulisi paremmin huomioida erilaisissa toimeentulotarkasteluissa, sanoo Kuivalainen. ■

Tutkimuksia eläkeläisten toimeentulokokemuksista ja taloudellisesta hyvinvoinnista. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 02/2019.

Tutkimus perustuu lähes 3 000 eläkkeensaajalta kerättyyn kyselyaineistoon. Vastajat olivat 55–85-vuotiaita vanhuus-, työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkeläisiä. Vastausprosentti oli 73.

Tutkimuksen työryhmä: Kati Ahonen, Susan Kuivalainen, Jyri Liukko, Satu Nivalainen, Liisa-Maria Palomäki ja Anu Polvinen.

Käyttö vakiintumassa, etuudet mukaan 2021

Tulorekisterin käyttöönotto oli valtava ja osin hankalakin uudistus. Kokoonsa suhteutettuna muutos on mennyt kohtuullisen hyvin. Tietojen käyttäjajoukko laajenee jo vuodenvaihteessa.

TEKSTI **MATTI LUMIJÄRVI** | KUVA **VESA LAITINEN**

Vuoden alussa käyttöön otetusta tulorekisteristä on ollut valtavasti puhetta. Mutta sitäkin enemmän siitä odotetaan hyötyjä. Tulorekisterin tavoitteet eli työnantajien hallinnollisen taakan keventäminen, tehostuminen ja kansallisen omien tulotietojen näkymän parantaminen ovat etenemässä, tosin hitaasti.

Parannettavaa yhä on. Eläkevakuuttajat, Eläketurvakeskus ja Arek ovat hahkineet myös kesällä yhdessä Verohallinnon Tulorekisteriyksikön ja asiakkaiden kanssa.

Keväällä virheellisiä palkkailmoituksia tuli paljon, erityisesti yllättäviä moninkertaisia ”tuplia” ja luontoisetuihin liittyviä ilmoituksia sekä palkkatietojen ilmoittamatta jättämisiä.

– Työnantajien ja tilitoimistojen neuvontatarve ylitti odotukset. Odotimme kylä virheitä tulevan, mutta niihin oli vaikea varautua ennalta, työeläkealan tulorekisterihankkeen ohjausryhmän vetäjä, Ilmarisen vakuutusjohtaja **Tiina Nurmi** kertoo.

Eläkeala sai virheitä korjattua ja lisättyä tarkistuksia sekä asiakkaiden ja tilitoimis-

Tiina Nurmen mukaan tulorekisteristä on alkuhankaluuksien jälkeen odotettavissa paljon hyötyjä.

tojen ohjeistusta. Prosessi asiakkaan tulorekisteri-ilmoituksesta laskuun asti on varsin pitkä, ja tieto tulisikin siksi korjata heti alkulähteillään. Muuten ongelmat helposti kasautuvat.

Eläkealalla Arekiin asti tulevien virheellisten ja puutteellisten ilmoitusten määrä aiheuttaa edelleen paljon selvittelyä.

Suurimmat selvittelyn aiheet koskevat tilapäisten työnantajien puutteellisia ilmoituksia, luontoisetuja ja tilapäisenä ilmoitettavia sopimustyönantajia. Tuplia-

kin tulee. Vastuu tietojen oikeellisuudesta on aina tiedon tuottajalla.

– Lähes 90 prosenttia ilmoituksista tulee moitteetta automaattisen rajapinnan kautta, Nurmi muistuttaa.

KÄYTTÄJÄJOUKKO LAAJENE

Kansallisessa tulorekisterihankkeessa katsotaan jo tulevaan vuodenvaihteeseen, jolloin tulorekisterin tiedon käyttäjien joukko kasvaa lähes 500 organisaatiolla.

Mukaan tulevat muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala, Tilastokeskus, vahinkovakuutusyhtiöt, työttömyyskassat sekä kunnat ja kuntayhtymät.

Nurmen arvion mukaan eläkealalla asiakaspalvelun tarve joksikin aikaa kasvaa jälleen, toki paljon pienemmässä määrin kuin kuluvan vuoden alussa.

Vuosi- ja tietolupamuutokset ovat tiukan aikatauluraamin takia työeläkealalle syksyn isoin ponnistus. Keskinäistä yhteistyötä siksi tarvitaan.

ETUUSTIEDOT MUKAAN VUONNA 2021

Valtiovarainministeriö halusi loppukevällä varmistaa tulotietojen toimivuuden, ja siksi alun perin vuoden 2020 alkuun suunniteltu etuustietojen mukaantulo tulorekisteriin siirtyy vuoteen 2021.

Hallituksen esitys tästä annetaan lokaan alkupuolella. Etuustietojen testaukseen jää näin enemmän aikaa.

Nurmi korostaa, että yleiskuva tulorekisteristä on vaikeuksista huolimatta myönteinen.

– Uudistus oli valtavan suuri, mutta tilanne alkaa vakiintua ja hyödyt jo näkyä.

Vanhuseläkehakemusten käsittelyajat ovat selvästi pudonneet ja reaaliaikaisia tietoja voidaan hyödyntää monilla tavoin. ■

FAKTOJA TULOREKISTERISTÄ

- Syyskuuhun mennessä yli 35 miljoonaa palkkailmoitusta.
- Reilut 230 000 työnantajaa.
- Tiedoista 87 prosenttia tulee sähköisten rajapintojen kautta.
- Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta. Se sisältää jatkossa kattavat palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla.
- Verohallinnon tulorekisteriyksikkö ylläpitää tulorekisteriä.
- Tulorekisteri.fi-palvelusta saat lisätietoja.

Suomen eläkesijoittajat keskitasoa tuottovertailussa

Suomalaisten työeläkevakuuttajien sijoitustoiminnasta saadut tuotot ovat kansainvälisessä vertailussa keskitasoa. Tarkastelussa 24 työeläkesijoittajaa maailmalta.

ELÄKETURVAKESKUS on tarkastellut eläkevarojen sijoitustoiminnan tuottoja myös maamme rajojen ulkopuolelta. Kansainvälinen tuottovertailu osoittaa, että viime vuosi oli vaikea useimmille eläkesijoittajille. Lähes kaikkien tuotot kuitenkin paraniivat kymmenen vuoden ajanjaksolla.

Tarkastelussa ovat 24 työeläkesijoittajaa eri puolilta maailmaa kattavan Suomen suurimpien työeläkelaitosten lisäksi Pohjois-Euroopan, Pohjois-Amerikan ja Aasian suuret toimijat. Mukana ovat kolme maailman suurinta eläkesijoittajaa: Japani (1 200 mrd. €), Norja (830) ja Etelä-Korea (500).

SUOMALAISTEN eläkesijoittajien keskimääräinen vuosituotto viimeiseltä kymmeneltä vuodelta oli 5–6 prosenttia. Keva, VER ja KER (kotimaiset puskurirahastot) saivat noin prosenttiyksikön korkeammat tuotot kuin työeläkeyhtiöt ja -kassat (vakavaraisuussääntelyn alaiset toimijat).

Vertailuna esimerkiksi Ruotsin suurin puskurirahasto AP4 kasvoi yhdeksän prosenttia (8,9) ja Kanadan työeläkerahasto CPPIB 8,4. Norjan kansainvälinen eläkerahasto tuotti sekkin 10 vuoden perspektiivillä hyvin (n. 7 %), vaikka tuotot putosivat viime vuonna.

Työeläkesijoittajat toimivat erilaisissa ympäristöissä, siksi vertailun perusteella ei voi suoraviivaisesti päätellä sijoitustoiminnan onnistumista.

VAKAVARAISSUUSÄÄNTELY ja muu sijoitusriskiä rajoittava sääntely asettavat kussakin maassa ja eläkejärjestelmässä reunaehdot eläkevarallisuuden sijoittamiselle, samoin myös valuutta-alue ja valuuttakurssi.

Vertailussa työeläkesijoittajat on jaettu riskinottomahdollisuuksien mukaan kahteen ryhmään: vakavaraisuuslainsäätelystä vapaat toimijat ja vakavaraisuussääntelyn piiriin kuuluvat toimijat. ■

Anne Iivonen

Tutki sovelluksella toimijoiden tuottoja

ELÄKETURVAKESKUS kokosi tarkasteluun eri maiden eläkesijoittajien tuottovertailuja vuosina 2009–2018. Näppärällä vertailutyökalulla voi tutkia tuottojen kehitystä eri ajanjaksoilla.

Etk.fi:ssä olevan sovelluksen avulla selviävät työeläkesijoittajien saavuttamat nimelliset ja reaali tuotot sekä sijoitusvarallisuuden miljardimäärät.

Verkkopalvelussa tietoa myös Suomen työeläkejärjestelmän sijoitustoiminnasta.

Eläkevarojen sijoitustuotot, eri maiden tuottovertailu (Etk.fi:ssä)

Eläkelaskuri avuksi MITEN NUOREN ELÄKE KARTTUU?

Oikeustieteen opiskelija Tiina Forss näki ensimmäisen kerran työeläkeotteensa ja löysi monta ihmettelyn aihetta.

TEKSTI RIITTA LEHTIMÄKI | KUVITUS JOUKO OLLIKAINEN

stumme Lapin yliopistossa oikeustiedettä opiskelevan **Tiina Forssin**, 25, kanssa tietokoneelle ja aiomme perehtyä hänen tulevaan eläkkeeseensä. Tiina tunnustaa, että ei lakiopinnoistaan huolimatta ole aiemmin tutustunut työeläkeotteeseensa. Eläkejärjestelmä on muutenkin vielä vieras.

– Onko minulla työeläkeyhtiö? Luulin, että valtio hallinnoi eläkkeitä, hän ihmettelee.

Työeläke.fi-sivuilta pääsemme työeläkeotteeseen, jossa on jo parikymmentä tapahtumaa. Tiina on tehnyt työtä 15-vuotiaasta asti, ensin kaupan kassana.

Vuonna 2012 Tiina täytti 18 vuotta, ja eläke alkoi karttua. Ensimmäisen karttumavuoden ansioista kertyi eläkettä 4,08 euroa. Kuukausieläkettä karttui parin vuoden ajan 15 euroa vuodessa, mutta sitten Tiina aloitti korkeakouluopinnot ja ehti tehdä vähemmän töitä. Vaihto-opiskelijavuosi Australiassa näkyy myös aukkona.

Viimeiseltä riviltä näkyy, että Tiinalle on kuudessa ja puolessa vuodessa karttunut eläkettä 68,40 euroa kuukaudessa. Mutta onko summa pieni vai normaali? Vertailun vuoksi kerron, että keskituloisen, 40 000 euroa vuodessa ansaitsevan eläke kasvaa vuodessa 50 euroa.

Tiina on aprikoinut, mahtaako eläke riittää.

– Vai täytyykö alkaa sijoittaa itse eläkevuosia varten?

Siksi häntä kiinnostaisi verrata panosta ja tuottoa eli paljonko hän maksaa eläkemaksuja ja paljonko saa sitten eläkkeenä takaisin. Tämä on vaikeaa, kun kukaan ei tiedä, miten työelämä mullistuu, pysyykö työkykyisenä ja kuinka vanhaksi elää. Eläkettä kannattaakin ajatella vakuutuksena eikä sijoituksena.

MINKÄ IKÄISENÄ ELÄKKEELLE PÄÄSEE?

Eläkeikä on sidottu elinajan odotteeseen. Nykyarvion mukaan Tiina voisi jäädä eläkkeelle marraskuussa

2061, jolloin hän on täyttänyt 67 vuotta ja 9 kuukautta. Hän voi kartuttaa eläkettään lisää työskentelemällä 70-vuotiaaksi asti.

Ja mitä vanhemmaksi työskentelee, sitä enemmän ahkeraa palkitaan lykkäyskorotuksella, jolla ei ole yläikärajaa.

Käytämme eläkelaskurin uutta ominaisuutta, jonka avulla voi nähdä, miten eläke karttuu, kun yleinen ansiotaso nousee 1,5 prosenttia vuodessa. Jos Tiinan eläke karttuisi samalla tahdilla kuin viime vuosina eli noin tuhannen euron kuukausipalkasta, työeläke olisi 40 vuoden päästä noin tuhat euroa vuodessa.

Tämä ei tyydytä Tiinaa. Hän laittaa laskuriin olettamansa juristin alkupalkan 4 000 euroa ja eläke nousee jo lähes 3 800 euroon.

– Tuolla eläkkeellä jäisi enemmän käteen kuin nyt opiskellessa, tukia saadessa ja työtä tehdessä, hän ilahtuu.

Pohdimme ajan, rahan ja kuluttamisen suhdetta. Ilmastomuutoksesta huolestunut Tiina yrittää kuluttaa mahdollisimman vähän.

– Jos on aikaa, tarvitsen vähemmän rahaa. Huvitukseksi riittää kävelyretki, mutta kiireisenä pitää mennä palkinnoksi ravintolaan syömään ja tekee helposti heräteostoksia.

MITEN NUOREN ANSIOT KEHITYVÄT?

Seuraavaksi etsimme Lakimiesliiton sivuilta tietoa juristien palkoista ja törmäämme siihen, että naisjuristien palkat ovat lähes 20 prosenttia pienemmät kuin miesten. Ero kertautuu lopulta myös eläkkeissä. Toteamme, että Tiinan kannattaisi mennä teollisuuteen töihin ja olla mies.

Mihin 70-vuotias enää rahaa käyttäisi?

25-vuotias opiskelija Tiina Forss

Laitamme laskuriin julkisen sektorin naisjuristin medianipalkan 5 300 euroa: loppupalkka nousisi noin 8 600 ja eläke yli 4 800 euroon.

– Mutta mihin 70-vuotias enää rahaa käyttäisi? Eikö silloin ole jo asunto maksettu ja lapsetkin aikuisia, Tiina pohtii.

MITEN HALUAN ELÄÄ?

Tiina pitää tuntemiensa keski-ikäisten elämää melkoisena raatamisena. Jaksako itse tehdä työtä lähes seitsemänkymppiseksi, jos vauhti vain kovenee?

Nuorelle on yllätys, että eläkettä ei voi alkaa nostaa sen ikäisenä kuin haluaa, vaikkapa viisikymppisenä. Onneksi edes osittain varhennettu vanhuuseläke tuo joustoa työelämän viimeisiin vuosiin.

Tiina pitää sessiomme päätyttyä työeläkettä hyvänä turvajärjestelmänä.

Mutta jos haluaisi viisikymppisenä lyhentää työikänsä tai viettää vaikkapa kahden kuukauden kesälomat rauhassa perheen kanssa mökillä ja silti kartuttaa eläketurvaa, pitää itse suunnitella, miten sen toteuttaa. ■

”Työeläkettä kannattaakin ajatella vakuutuksena eikä sijoituksena.”

MITEN TUTKIN TYÖELÄKEOTETTA?

- Työeläkeotteen löydät Työeläke.fi-sivustolta, joka ohjaa oman työeläkelaitoksesi palveluun. Kirjautumalla nettipankkitunnuksilla pääset tarkastelemaan omia tietojasi työeläkelaitoksesi tarjoamalta eläkeotteelta.
- Tarkista eläkeotteesi kerran vuodessa ja vähintään työsuhteen päätyttyä. Ptkätöiden eläkekertymä kannattaa selvittää heti.
- Vertaa otteelle merkittyä ansiota ja työnantajan verottajalle ilmoittamaa ansiota, jonka näet esimerkiksi viimeisestä palkkukuitista. Oikaise puutteelliset tiedot omalle työeläkelaitoksellesi.
- Tarkista, että valmiit, ammattiin johtavat tutkimukset, sairauspäiväraha-ajat, vanhempainrahakaudet ja ansiosidonnaisen työttömyysturvan jaksot on merkitty otteelle.
- Myös merkittävät apurahat kartuttavat eläkettä.

Nuoret, työ ja eläke

TYÖELÄKE karttuu 17-vuotiaasta alkaen. Karttuma ei riipu työsuhteen kestosta.

Yli puolet 18 vuotta täyttäneistä opiskelijoista tekee työtä opintojen ohessa.

Vuonna 2017 ammattiin valmistavan tutkinnon suoritti 134 000 opiskelijaa.

Eläkettä karttuu palkkatyöstä ja yrittäjätulosta, mutta ei esimerkiksi työhösi liittyvistä matkapäivärahoista tai kilometrikorvauksista.

Sekä työnantaja että työnantaja maksavat eläkemaksua. Suoritetusta tutkinnosta karttuu eläkettä kolmelta, neljältä tai viideltä vuodelta tutkinnon tasosta riippuen 742 euron perusteella eli vuoden opiskelusta karttuu noin 11 euroa kuukaudessa (2019).

Ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta karttuu eläkettä 75 prosenttia päivärahan perusteena olevasta ansiotulosta. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen ajalta ei eläkettä kartu.

Äitiys- ja vanhempainraha-ajoilta eläkettä karttuu lähes vastaavasti kuin työansioista, mutta kotihoidontuella ollessa 742 euron mukaisesti. Lastenhoidon vuoksi lyhennetty työaika entistä pienemmällä palkalla vaikuttaa eläkkeeseen. Voiko perheessä jakaa lastenhoitovastuuta molemmille vanhemmille?

Eläkejärjestelmä turvaa toimeentuloa myös työkyvyttömyyden kohdatessa ja puolison kuollessa.

Vertaa eläkelaskurilla Työeläke.fi-palvelussa, miten eläkkeesi muuttuu, jos palkkojen odotetaan pysyvän nykytasolla tai jos niiden odotetaan kasvavan.

Eläkekertymä kasvaa työnteon ja ansioiden myötä.

Pallo hallussa

Pallo hallussa kokoaa eri lähteistä ulkomaisten eläkeuutisia ja maaesittelyä. Aiheesta laajemmin Etk.fi > Eläkejärjestelmät > Muiden maiden eläkejärjestelmät

Kari Lindstedt
Tietoasiantuntija

MAAESITTELY

PORTUGALI

- **Väkiluku:** 10 miljoonaa
- **Elinajan odote:** 83,4 (naiset) 77,8 (miehet) vuotta
- **Eläkeikä:** 66 v 5 kk

Ei kattoa eläkkeille

PORTUGALIN eläkejärjestelmä perustuu työskentelyyn. Yleisen eläkejärjestelmän lisäksi maassa on tulosidonnainen sosiaalivastuu-eläkejärjestelmä ja siihen liittyvä eläkelisä.

Lakisääteisen eläkkeen ohella on täydentäviä järjestelmiä, kuten työmarkkinaosapuolten sopimuseläkejärjestelmiä ja yksilöllisiä eläkejärjestelyjä.

Järjestelmistä maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä. Vanhuuseläkkeen ikä on noussut Portugalissa automaattisesti vuodesta 2015 alkaen elinajanodotteen kehityksen mukaan.

Yleisen eläkejärjestelmän eläkkeet rahoitetaan jakojärjestelmällä, jonka tukena on puskurirahasto. Täydentävät järjestelmät ovat rahastoituja. Eläkemaksut ovat EU-alueen korkeimpien joukossa. Työntekijän maksavat 11 prosentin ja työnantajat noin 23,25 prosentin sosiaaliturvamaksua. Portugalissa ei ole eläkekattoa eikä eläkepalkkakattoa.

Vanhuuseläkkeen saamiseksi tulee vakuutusaikaa olla vähintään 15 vuotta. Vuodesta 2017 alkaen eläke on laskettu koko työuran ansioista.

Eläkettä karttuu 2 prosenttia vuodessa, kun vakuuttamisvuosia on alle 21 vuotta ja 2–2,3 prosenttia, kun vakuuttamisvuosia on vähintään 21. Vaikka eläkejärjestelmä onkin suhteellisen antelias, keskimääräiset eläkkeet eivät nouse korkeiksi, koska Portugalissa on suhteellisen alhainen palkkataso.

Minimieläke on 210 euroa kuukaudessa. Sen lisäksi maksetaan 18 euron lisä alle 70-vuotiaille ja 37 euron lisä yli 70-vuotiaille.

Portugalin eläkelaitoksena toimii *Instituto da Segurança Social*.

Reuters 4.7.

ALANKOMAAT

Eläkeuudistus nytkähti eteenpäin

HOLLANNIN suurimpien ammattiyhdistysten jäsenet päättivät tukea suunnitelmia eläkeuudistuksesta. Tämä tarkoittaa, että eläkeuudistus etenee nyt todella vuosien neuvottelujen jälkeen.

Kansanvakuutuksen vanhuuseläkeikä jäädytetään nykyiselleen 66 vuoden ja 4 kuukauden ikään seuraavaksi kahdeksi vuodeksi. Tämän jälkeen eläkeikä nousee portaittain 67 vuoteen. Vuoden 2024 jälkeen eläkeikä sidotaan elinajanodotteen.

Työntekijöille tulee mahdollisuus jäädä varhennettuna eläkkeelle aikaisintaan kolme vuotta ennen vanhuuseläkeikä. Uusi etuus on suunnattu erityisesti raskeissa ammateissa työskennelleille.

Itsensä työllistäjille tulee pakolliseksi vakuuttaa itsensä, mistä freelancereiden etujärjestö on suuttunut.

DutchNews.nl 16.6.

NORJA

Eläkerahasto vähentää fossiiliperäisiä sijoituksia

NORJAN VALTION eläkerahasto jatkaa fossiiliperäisistä sijoituksista luopumista. Rahasto pudottaa sijoitussalkustaan kahdeksan eri fossiiliyhtiön omaisuutta yhteensä 12 miljardin euron arvosta.

Kyseessä on rahaston suurin yksittäinen luopumisoperaatio tähän mennessä.

Puhtaaseen energiaan sijoittavat öljy-yhtiöt, kuten BP ja Shell, jäävät edelleen rahaston sijoitussalkkuun.

Hiiliyhtiöiden luopumisten ohella rahasto sai Norjan parlamentilta valtuudet sijoittaa ensi kertaa suoraan uusiutuvan energian hankkeisiin pörssilistattujen energiayhtiöiden sijaan muun muassa kehittyvissä maissa.

Norjan valtion eläkerahastolla on sijoitusomaisuutta yhteensä noin 860 miljardia euroa.

The Guardian 12.6.

VIRO

Rahastaeläkkeestä vapaaehtoinen

VIRON keväällä aloittanut hallitus haluaa muuttaa työeläkkeen rahastoidun osan vapaaehtoiseksi. Asia on kirjattu Viron hallitusohjelmaan.

Lakisääteinen eläkejärjestelmä koostuu Virossa kansaneläkkeestä ja työeläkkeestä, joka jakaantuu edelleen ansaintaeläkkeeseen ja rahastaeläkkeeseen. Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden merkitys on pieni.

Työeläkerahastoihin kerätyt varat jaetaan takaisin niille, jotka haluavat erota järjestelmästä. Rahasto on veloitettu maksamaan sinne kertyneet varat kahden vuoden sisällä.

Työeläkettä kerätään Virossa yksityisiin rahastoihin. Maassa on käyty kärkevää keskustelua eläkerahastojen tuotoista ja hallintokuluista.

Kauppalehti 14.5.

SINGAPORE

Kaupunkivaltio nostaa vihdoin eläkeikä

SINGAPORESSA on yksi maailman pisimmistä elinajanodotteista maailmassa, mutta eläkeikä on pysynyt matalana. Nyt eläkeikä nousee 62:sta vuodesta 65:een vuoteen. Muutos tapahtuu vaiheittain vuosina 2022–2030.

Maassa on voimassa työntekijöiden uudelleentyyllistämislaki, jonka mukaan työnantajien on tarjottava töitä virallisen työeläkeiän jälkeen. Uudelleentyyllistämislain mukaista ikää nostetaan nyt 70 vuoteen saakka.

Singaporen talous kärsii alhaisesta syntyvydestä sekä Kiinan ja Yhdysvaltojen välisestä kauppasodasta. Perinteisesti Singaporeen on tullut paljon siirtotyöläisiä ulkomailta, mutta viime vuosina siirtotyöläisten tulo on rajoitettu.

Eläketurva perustuu Singaporessa yksilöllisiin eläketileihin.

Reuters 18.8.

INTIA

Hallitus varoittaa jo väestön ikääntymisestä

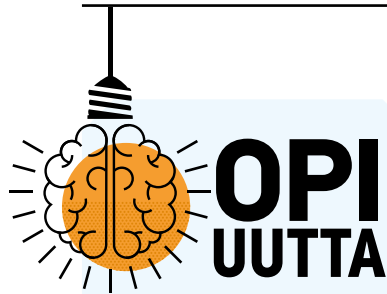
INTIAN hallitus varoitti kesällä, että maan väestö on alkanut ikääntyä. Tämän seurauksena joudutaan varautumaan eläkeiän nousuun ja koulujen yhdistämisiin.

Tulevan vuosikymmenen aikana huoltosuhte kehitty Intiassa myönteiseen suuntaan. Tilanne on kuitenkin väliaikainen, sillä Intian syntyvyys sukeltaa pian väestön uusiutumiskynnyksen alle, jona pidetään 2,1 lapsen keskiarvoa.

Yli 60-vuotiaiden määrän arvioidaan nousevan 240:een miljoonaan vuonna 2041, kun vuonna 2011 heitä oli 104 miljoonaa.

Muutos vaikuttaa eläkkeiden lisäksi terveyspalveluiden kysyntään.

Nykyinen eläkeikä hallinnon työntekijöille on 58–60 vuotta. Vain harva nauttii Intiassa kunnan eläkkeestä.

OPI UUTTA

VAHVISTA ASiantuntijuuttasi Eläkeasioissa.

ETK on luotettava työeläkealan osaaja ja kouluttaja. Kevään koulutuksissa on laaja kattaus oppia ja osaamisen vahvistamista. Muutama esimerkki valikoimistamme:

- Katsaus eläkeasioiden muutoksenhakuun to 10.10.
- Eläkeneuvojen teemapäivä to 17.10. ja ti 22.10.
- Ruotsin eläkejärjestelmä ke 6.11.

Eläketurvakeskus kouluttaa, ilmoittaudu verkossa.
www.etk.fi/koulutus

35,2 v.

TYÖURAN PITUUS vanhuuseläkkeelle siirtyneille on keskimäärin 35,2 vuotta. Tilastojen mukaan vuonna 2018 naisten työuran pituuden keskiarvo oli 34,6 vuotta ja miesten 35,9 vuotta.

Työurassa otetaan huomioon työssäoloaika työeläkerestereiden mukaan eli vain työeläkevakuutettu työ tai yrittäjätoiminta.

Eläkeneuvotteluryhmä uudisti kokoonpanoaan

ELÄKENEUVOTTELURYHMÄ on työmarkkina-keskusjärjestöjen perustama yhteistyöryhmä työeläketurvan seurantaan ja kehittämistä varten.

Työmarkkinajärjestöt ovat pyytäneet Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajaa **Mikko Kauttoa** toimimaan ryhmän puheenjohtajana. Samalla syyskuun alusta lukien ryhmän muuta kokoonpanoa tarkistettiin.

Työmarkkinajärjestöjen nimeämät jäsenet: **Jouko Hämäläinen** (KT), **Ilkka Kaukoranta** (SAK), **Katarina Murto** (STTK), **Sinikka Näätäsaari** (SAK), **Katri Ojala** (Akava), **Vesa Rantahalvari** (EK) ja **Antti Tanskanen** (EK).

Ryhmään kutsutut asiantuntijat: sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston osastopäällikkö ylijohtaja **Outi Antila**, laskurustejaoksen puheenjohtaja (kiertävä) puheenjohtajuus **Mikko Karpoja** (Elo), tulkin-taryhmän puheenjohtaja **Heli Backman** (ETK) ja eläkevakuutuksen yhteisten palveluiden ohjausryhmän puheenjohtaja (kiertävä) puheenjohtajuus **Tiina Nurmi** (Ilmarinen).

Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmässä on käsitelty työeläketurvan rahoittajien näkemyksiä työeläketurvan sisällöstä, toimeenpanosta ja rahoituksesta. ■

Haku päällä TOPSOS-erikoistumiskoulutukseen

Opetus sisältää sekä lähiopetusta, verkko-opetusta että itsenäisesti suoritettavia opintoja. Koulutusohjelman opettajina toimivat sosiaalivakuutuksen johtavat asiantuntijat yliopistoista ja eri sosiaalivakuutuslaitoksista.

Koulutuksessa paneudutaan sosiaalipoliittisten järjestelmien, sosiaalilainsäädännön ja sosiaalitalouden tuntemukseen. Koulutukseen osallistuvat pystyvät käyttämään teollista tutkimustietoa sosiaalivakuutusjärjestelmien analysoinnissa, arvioinnissa ja kehittämisesä.

Lisätietoja TOPSOS-erikoistumiskoulutuksesta: utu.fi/topsos ■

KUUKAUDEN TWIITTI

Yves Stevens says people are afraid of pension changes because they no longer have trust in governments. EU countries are also seeing more inter-generational conflict on pension policy.

#ETKconference #pensions

European Pensions
@EuropeanPension

17.9. klo 16.29

Laatutyötunnustus ETK:n asiakaspalvelulle

ELÄKETURVAKESKUKSEN asiakaspalvelu palkittiin Vuoden Contact Center -kilpailussa Laatutyötunnustuksella. Kilpailun arvioitsijoiden mielestä Eläketurvakeskuksen asiakaspalvelu on moderni edelläkävijä.

Arvioitsijat näkivät toiminnan vahvuksina esimerkiksi monikanavaisuuden, asiakkaan ottamisen mukaan palvelumallin kehittämiseen sekä tavan huolehtia työntekijöistä.

Neljän eri toiminnon asiakaspalvelut keskitettiin yhteen pisteeseen, kun asiakaspal-

velu uudistettiin vuonna 2018. Uudistamisen tavoitteena oli luoda laadukas, asiantunteva ja asiakkaan tarpeita vastaava asiakaspalvelu ilman turhia viiveitä ja asiakkaan siirtoja vastaajalta toiselle.

Hyvin onnistunut uudistustyö palkittiin elokuussa Messukeskuksessa Yhteys-messuilla. Palkinnon vastaanottivat EU-eläkekäsittelijä **Riikka Naski**, asiakaspalvelusta vastaava osastopäällikkö **Max Rönnberg** ja asiakaspalvelun tiiminvetäjä **Pirjo Koponen**. ■

Työeläkepäivä 2019

Muutosten tuulet maailmalla, Suomessa ja työeläkealalla

TYÖELÄKEPÄIVÄ 20.11. PUREUTUU AJAN ILMIÖIHIN

- Miten työeläkeala vastaa yhteiskunnan muutokseen?
- Miten Suomi uudistuu politiikan ja vallan näkökulmasta?
- Miten Suomesta tuli Euroopan uusi Japani?
- Miten varaudumme työn muutokseen?
- Miten data ja tekoäly tukevat hyvinvointia?

Eläketurvakeskuksen Työeläkepäivässä esiintyvät mm. Mikko Dufva, Anu Kantola, Mikko Kautto, Päivi Korpisaari, Frank Martela, Aino-Kaisa Pekonen, Anna Rotkirch ja Janne Viskari.

Katso ohjelma ja ilmoittaudu www.etk.fi/tyoelakepaiva

#TYÖELÄKEPÄIVÄ

Eläketurvakeskus

► Valtiotieteiden tohtori, dosentti **Jaakko Kiander** on nimitetty 12.8. alkaen tutkimuksesta, tilastoista ja suunnittelusta vastaavaksi johtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi. Hän työskenteli aiemmin Ilmarisen yhteiskuntasuhdejohtajana.

► Yhteiskuntatieteiden maisteri **Tuovi Rautjoki** on nimitetty 12.8. alkaen viestintäjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi. Hän työskenteli aiemmin Valtiontalouden tarkastusviraston viestintäpäällikkönä.

Elo

► Oikeustieteen kandidaatti **Ulla Ahlblad-Bordi** on nimitetty 1.8. alkaen lakimieheksi.

► Kauppatieteiden maisteri **Tiina Helenius** on nimitetty 16.9. alkaen pääekonomistiksi.

► Diplomi-insinööri **Elina Samila** on nimitetty 5.8. alkaen tila- ja turvallisuuspäälliköksi.

► Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari **Maarit Sivula** on nimitetty 5.8. alkaen lakimieheksi.

Ilmarinen

► Lääketieteen tohtori, työterveyshuollon ja työeläketieteen erikoislääkäri **Kari-Pekka Martimo** on nimitetty 9.9. alkaen työkykyriskien ennakoinnista ja tutkimuksesta vastaavaksi johtajaksi. Hän työskenteli aiemmin Elon johtavana asiantuntijalääkärinä.

Yleisradion eläkesäätiö

► Kauppatieteiden maisteri **Topi Piela** on nimitetty 1.9. toimitusjohtajaksi. Hän työskenteli aiemmin Ilmarisessa.

KUKA?

Aino Antin

- Ikä: 38-vuotias
- Koulutus: kasvatustieteen maisteri, certified business coach, mindfulness-ohjaaja
- Työ: tiimpäällikkö, työkykypalvelut
- Lähellä sydäntä: perhe ja ystävät, koiran kanssa lenkkeily ja luonnosta nauttiminen, puutarhanhoito, uinti, musiikki ja teatteri
- Kirja, jonka aiot lukea seuraavaksi: **Riia Parpein** *Tee, toimi, saa aikaan*. Haluan sukeltaa volition maailmaan kollegani kirjavinkkauksen johdosta.

Toimin ja saan aikaan – koska luen

Kirjojen suurkuluttajaksi tunnistautuva Aino Antin Ilmarisesta tarjoilee kirjakattauksessaan syksyn lukemistoksi Peppiä ja Työniloa.

Pepin tarina hurmasi minut

Lapsena minulle luettiin todella paljon. Teatterialalla työskentelevä äitini ei tyytynyt lukemaan mekaanisesti iltasatuja, vaan väritti omalla heittäytymisellä lukuhetken elämykseksi.

Astrid Lindgrenin *Peppi Pitkätossun* tarina ja persoona hurmasivat minut, sillä Peppi pärjäsikin itselleen – ja oli vieläpä maailman vahvin tyttö. Peppi ei ole kiltti tyttö sanan perimmäisessä tarkoituksessa, mutta hyväsydäminen ja hyvää tarkoittava hän on.

Lindgrenin klassikoiden lukemisesta saan nauttia edelleen lukiessani nelivuotiaalle pojalleni.

Astrid Lindgren: *Peppi Pitkätossu*, 2017 WSOY (uusittu painos)

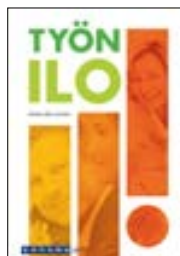
Sofian maailma teki minusta minän

Opin lukemaan heti ensimmäisen luokan alussa. Olen edelleen nopea lukija, mutta olen oppinut säätelemään sitä, kuinka koukuttavia kirjoja luen arkisin, sillä usein haluan ahmaista kirjan yhdellä kertaa.

Yläasteella pahimman murrosiän aikaan lainasin ystävältäni **Jostein Gaarderin** *Sofian maailman*. Se imaisi minut mukaansa ja liikautti ajatteluni kerralla valovuoden verran eteenpäin. Innostuin kirjan myötä filosofiasta valtavasti. Kirjaan palasin vielä monta kertaa ensi lukemisen jälkeen.

Kirja osui ja upposi teini-ikäisen ajatteluun ja loi hyvän pohjan mustavalkoisesta ajattelusta pois oppimiseen.

Jostein Gaarder: *KirjSofian maailma*, Tammi, 1994.

Työnilosta pidän edelleen kiinni

En ole oikein ikinä ymmärtänyt sitä, että ihminen fanittaa jotakuta. Mutta joka kerta, kun luen **Marja-Liisa Mankan** ajatuksia tai kuuntelen hänen puheenvuoroaan, pieni fani nostaa minussa päätään.

Olin juuri aloittanut työelämässä, kun luin Mankan *Tiikerinloikan*. Kirjan ajatukset sytyttivät liekin, joka vain vahvistui saadessani käteeni *Työnilon*. Koin kutsumuksen työhön, jossa saisin vaikuttaa työntekijöiden kokemukseen työstä.

Muutama mutka piti tehdä ennen kuin huomasin työskenteleväni Ilmarisessa työhyvinvoinnin parissa.

Marja-Liisa Manka: *Työnilo*, 2011 AlmaTalent (uusittu painos).

Mieleni viipyilee Engelin kaupungissa

Pidän kirjoista, jotka sijoittuvat menneeseen. Sain isältäni taannoin joululahjaksi **Jukka Viikilän** *Akvarelleja Engelin kaupungista*. Vietimme ensimmäistä joulua maaseutukodissamme ja olin yksinkertaisesti onnellinen.

Jouluaattona pääsin alkuun kirjan kanssa ja joulupäivänä sain lahjaksi muutaman tunnin yksinoloa oppoutuakseni Engelin maailmaan.

Sininen hetki hiipi ylle, kun painoin kirjan takakannen kiinni. Olin saanut viipyillä kirjan kauniissa ja yksityiskohtaisessa kerronnassa ja saanut lukemisen edetessä kokea värikkään tunneskaalan.

Jukka Viikilä: *Akvarelleja Engelin kaupungista*, 2016, Gummerus.

Thrifty rural pensioners make ends meet

RETIRES IN RURAL AREAS struggle with making ends meet more than do those in urban areas in Finland. A recent survey made by the Finnish Centre for Pensions also examined the retiree's perceived economic well-being. The survey shows that, despite having a clearly lower income, rural retirees are not less satisfied with their lives than urban retirees.

The income varies greatly between urban and rural areas. Every fifth rural but only every tenth urban retiree is a low-income person (monthly income less than €1,000). Two out of five rural and one out of three urban retirees state that they have no money left after covering necessary expenses.

In addition to a low income, high costs make it difficult for retirees to make ends meet. More than one in three rural and one in four urban retirees struggle to cover housing and medicinal costs. "Health and related expenses should be taken into account more when examining the economic

well-being of retirees," argues **Susan Kuivalainen** (Head of Research, Finnish Centre for Pensions).

The regional differences in the perceived economic well-being are clearly smaller than might be expected based on the income differences. Two out of five rural and one in three urban retirees perceive their financial satisfaction to be low. "In practice, making a living on a lower income is easier in rural than in urban areas. The underlying reasons may be a greater self-sufficiency in rural areas and different consumption habits", economist **Satu Niivalainen** (Finnish Centre for Pensions) explains.

Despite shortages in economic well-being, the life satisfaction of rural retirees is at an equal level with that of urban retirees. Retiree's average life satisfaction is 7 (scale: 0-10). Certain factors, such as homeownership, increase life satisfaction among rural retirees and compensate for their lower income. ■

Leader of new era

THE NEW MANAGING DIRECTOR of the Finnish Centre for Pensions, **Mikko Kautto**, believes in transparency and clear communication. "We have to be able to explain and justify the basic features of the Finnish pension system in a way that ordinary citizens can understand," he says.

Kautto stresses the importance of highlighting the best features of our pension system. "From the citizens' point of view, our pension system is incredibly simple and straightforward. People don't have to keep track of all

their employments, salaries and insurers and they don't have to worry about losing earned benefits."

The vision of the Finnish Centre for Pensions – Pension expertise at your service – holds true in decision making. Kautto highlights the importance of participating in pension policy discussions: "Our operational environment expects us to contribute to discussions with research-based data," he says. "Although we don't talk politics, we cannot stay at the periphery of pension policy." ■

The young and pensions

A GOOD SECURITY SYSTEM. That is how 25-year-old law student **Tiina Forss** (Univ. of Lapland) defined the Finnish earnings-related pension system after taking a first and closer look at her pension record.

The pension record taught Forss a great deal. She learned the name of her pension provider and how much pension she has earned so far. Using the pension calculator at Työeläke.fi, she was able to estimate her future pension amount (based on the average salary of a female lawyer).

Forss also discovered that the 20% lower earnings for female lawyers compared to male lawyers will show in her future pension amount.

Forss was surprised to find out that pensions cannot be drawn at any age. Fortunately, however, the partial old-age pension offers the possibility of flexible retirement.

To conclude, Forss finds the Finnish pension system to be a good security system that should be viewed as insurance rather than an investment. ■

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

Olli Hakämies

More news in English

- Follow us on Twitter @ETKinfo
- Subscribe to our newsletter etk.fi/en/newsletter/
- Visit our website etk.fi/en

Well-being more than pensions

PENSION ADEQUACY was the topic of the international conference *Pension Adequacy in Europe – Today and Tomorrow*, arranged by the Finnish Centre for Pensions.

Katarina Ivanković Knežević (European Commission) stated that the Commission takes a holistic approach to pension adequacy. In addition to labour markets, pensions relate to education, health, immigration and social equality. "The value of the Pension Adequacy Report is the cooperation it takes to produce it every third year," Ivanković

Knežević argued. She concluded: "We cannot emphasize pension adequacy enough. People have the right to an income, a pension, in old age. This is reason enough to develop pensions."

In his closing remarks, **Rait Kuuse** (SPC) argued along the same lines: "We all grow old and want well-being in old-age. Pensions guarantee that." He further pointed out that "the question of pensions is not just about old age. Increasingly it is about the well-being of citizens in a wider sense." ■

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin: www.etk.fi/julkaisut

Tutkimuksia eläkeläisten toimeentulo- kokemuksista ja taloudellisesta hyvinvoinnista

Tutkimuksessa tarkastellaan eläkeläisten toimeentulokokemuksia monipuolisesti eri näkökulmista. Se perustuu Eläketurvakeskuksen vuonna 2017 tekemään postikyselyyn 55–85-vuotiaille vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkeläisille. Tutkimus tarjoaa runsaasti tietoa eläkeläisten toimeentulosta ja eläkeläisten taloudelliseen hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä.

Toimittajat: Kati Ahonen, Susan Kuivalainen, Jyri Liukka, Satu Nivalainen, Liisa-Maria Palomäki ja Anu Polvinen
Sarja: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 02/2019

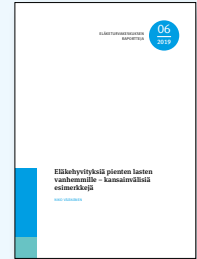
Yrittäjien eläke- aikeet – työolojen ja eläketurvan merkitys

Tutkimuksessa tarkastellaan yrittäjien eläke- ja työssäjatkamisaikeita sekä syitä työntöön lopettamiselle tai jatkamiselle. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on työolojen ja eläketurvan riittävyyden vaikutus työssäjatkamisaikeisiin.

Tekijät: Satu Nivalainen ja Sanna Tenhunen
Sarja: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 01/2019

Eläkehvityksiä pienten lasten vanhemmille – kansainvälisiä esimerkkejä

Katsauksessa vertaillaan pienten lasten vanhemmille myönnettyjä eläkehvityksiä kuuden eri maan työeläkejärjestelmässä. Julkaisussa käydään läpi perusteluita, miksi pienten lasten vanhemmille annetaan hvityksiä, kuvaillaan eläkehvitykset ja luetaan niiden myöntökriteerit.

Tekijä: Niko Väänänen
Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 06/2019

UUSSITTAIN ILMESTYVÄT

Työeläkeindikaattorit 2019

Total pension in Finland 2019: How are earnings-related pensions, national pensions and taxation determined?

Arbetspensionsrehabilitering år 2018

Katsaus eläketurvaan vuonna 2018

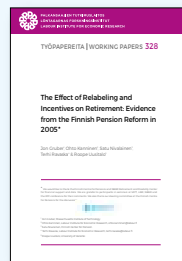
Suomen työeläkkeensaajat 2018

Eläkebarometri 2019

Työeläkekuntoutus vuonna 2018

MUUALLA JULKAISTUA

The Effect of Relabeling and Incentives on Retirement: Evidence from the Finnish Pension Reform in 2005

Tutkimuksessa tarkastellaan vuoden 2005 eläkeuudistuksen vaikutuksia eläkkeelle siirtymiseen. Erityisenä huomion kohteena on taloudellisten kannustimien ja uudelleennimeämisen (varhennetun vanhuuseläkkeen varsinaiseksi vanhuuseläkkeeksi muuttumisen) vaikutus eläkkeelle siirtymiseen.

Tekijät: Jon Gruber, Ohto Kanninen, Satu Nivalainen, Terhi Ravaska ja Roope Uusitalo
Julkaisu: Labor Institute for Economic Research Working Papers 328/2019

Työttömien ja ikääntyneiden siirtyminen työ- kyvyttömyyseläkkeelle on vähentynyt selvästi

Tutkimuksessa tarkastellaan työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen muutosta vuosien 2007 ja 2016 välillä eri väestöryhmissä. Täysiä ja osatyökyvyttömyyseläkkeitä ja tärkeimpiä sairauspuuryhmiä tarkastellaan erikseen.

Tekijät: Mikko Laaksonen ja Heidi Nyman
Julkaisu: Lääkäri-lehti 33/2019

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme! www.etk.fi/uutiskirje